

TER ONDERTEKENING

Aan: MPVO

**Kansengelijkheid en
Onderwijsondersteuning**

Van
5.1.2.e

Datum
06 maart 2023

Referentie
37106435

Bijlagen

nota

ondertekening verzending brief Kansengelijkheid po/vo
EK en TK

Aanleiding

Bijgaand vindt u de brieven over uw visie op kansengelijkheid, gericht aan de Eerste en Tweede Kamer, zoals die zijn vastgesteld in de ministerraad van vrijdag 24 februari jongstleden. Gepland is om deze brief donderdag 9 maart a.s. te versturen.

Geadviseerd besluit

- Door ondertekening gaat u akkoord met de inhoud en verzending van de brief (inclusief de voortgangsrapportage van de GKA in bijlage) aan de Eerste en Tweede Kamer.

Kernpunten

- Deze brief beschrijft de visie op de bevordering van kansengelijkheid in het funderend onderwijs. De brief haalt eerder aangekondigde maatregelen aan, zoals de lerarenstrategie en het masterplan basisvaardigheden. Op andere terreinen wijst de brief vooruit naar uitwerkingen die nog volgen, zoals voor vve en de herwaardering van praktijkgericht onderwijs. U kondigt in deze brief de ophoging van het leerplusbudget vo aan en geeft uw beleidsreactie op het Onderwijsraad-advies Later selecteren, beter differentiëren.
- Als bijlage is de voortgangsrapportage van de Gelijke Kansen Alliantie (GKA) over 2022 toegevoegd, bedoeld om de Kamer inzicht te geven in de bereikte resultaten van het programma over het afgelopen jaar.

Toelichting

- U hebt de Tweede Kamer toegezegd uw visie op kansengelijkheid toe te sturen. Aan de Eerste Kamer hebt u toegezegd uw inhoudelijke reactie op het advies van de Onderwijsraad 'Later selecteren, beter differentiëren' te geven, gekoppeld aan een bredere schets van de ambities op kansengelijkheid uit het coalitieakkoord. Daarom is de brief opgesteld voor beide Kamers.
- Bijgevoegd zijn ook de gelakte beslisnota's die bij deze brief horen. Ook zijn de beslisnota's over School en Omgeving toegevoegd, omdat die eerder nog niet met de Kamer zijn gedeeld.

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verzonden: vrijdag 10 februari 2023 12:44
Aan: 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e
Onderwerp: Extra info LPA voor MPVO

Hoi 5.1.2.e

Samen met 5.1.2.e en 5.1.2.e heb ik nog even een mail met info opgesteld voor MPVO. Het is vrij technische materie dus ik begrijp heel goed dat dat nog vervolg-/verduidelijkingsvragen oproept. Hopelijk is het zo duidelijk (aanvullend op de nota die hij heeft gehad), anders horen we het graag.

- Voor een nieuw Leerplanarrangement lopen er twee trajecten: één voor de schoolsoorten vmbo, havo en vwo en één voor het praktijkonderwijs (pro). Voor al deze schoolsoorten geldt dat zij straks met de nieuwe CBS-indicator te maken krijgen, alleen kiezen we voor vmbo, havo en vwo voor een andere verdeelsystematiek dan voor het pro.
- MPVO heeft begin deze week een nota ontvangen waarin we hem vragen te kiezen uit een drempel van 0% of 12%. Deze keuze heeft betrekking op de schoolsoorten vmbo, havo en vwo (keuze voor pro volgt in een latere nota). Het MTVO heeft in het najaar van 2022 besloten 0% en 12% het meest kansrijk zijn om nader te onderzoeken. In de nota staat uitgelegd wat de voor- en nadelen van deze twee percentages zijn.
- In het voortraject lagen er nog andere percentages op tafel, waaronder 16% (niet 20% zoals eerder deze week op de vraag van MPVO per abuis is gezegd). Het CBS kon in deze laatste fase enkel doorrekenen met 2 percentages waardoor we de opties tot 0% en 12% hebben teruggebracht, zoals we ook met MPVO hebben gedeeld in de nota van december.
- De redenatie achter de keuze voor 0% en 12% is dat 0% aansluit bij het principe van 'populatiebesteding', waarbij alle scholen met leerlingen uit de doelgroep budget ontvangen. 12% sluit aan bij de drempel in het po en het NP Onderwijs. 16% laat (afgezet tegen 0% en 12%) een minder goede verdeling zien van middelen over de schoolsoorten, en komt minder overeenkomst met de verdeling van de groep leerlingen over de schoolsoorten. Daarnaast is er bij 16% sprake van meer concentratie van middelen.
- En dan wat betreft het pro: daarvoor bewandelen we een apart traject, en dat loopt iets achter op het traject voor vmbo, havo, vwo. Op dit moment is het CBS voor het pro aan het doorrekenen wat de effecten zijn van de scenario's 0%, 12% en 20%. Mogelijk dat MPVO hierdoor 20% op het netvlies had als eerdere optie, maar dit percentage hoort dus bij het pro-traject.
- Aan het CBS is gevraagd om aanvullende data aan te leveren, zodat we weten welke vestigingen (op BRIN-nummer gesorteerd) er het meest op achteruit gaan qua herverdeel-effecten. Het gaat hier om scholen die door de invoering van de nieuwe (meer accurate) indicator straks veel minder of geen budget meer krijgen. Op dit moment is deze informatie nog niet binnen. Daarentegen staat in de nota wel algemene informatie over herverdeel-effecten, op basis waarvan MPVO nu een keuze kan maken.

Gröet, 5.1.2.e

5.1.2.e

Afdeling Bestuur, Maatschappij en Regelgeving
Directie Voortgezet Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Rijnstraat 50 | 2515 XP Den Haag

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap | Rijksoverheid.nl

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e er
Verzonden: woensdag 8 februari 2023 15:30
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: FW: Vragen MPVO bij LPA-nota

Van: 5.1.2.e
Verzonden: woensdag 8 februari 2023 13:18
Aan: 5.1.2.e
cc: 5.1.2.e

Onderwerp: Vragen MPVO bij LPA-nota

Hoi 5.1.2.e

Vanochtend hadden we het even over vragen van MPVO bij de LPA-nota (en per app stuurde je zojuist nog een vraag over het 20%-scenario). Hierbij vanuit 5.1.2.e en mij een reactie op deze vragen.

Vraag over aanvullende data CBS

- Je gaf aan dat MPVO het nog lastig vindt een besluit te nemen over een van de twee voorgelagde scenario's (0% en 12%). Daarbij had MPVO de expliciete vraag bij de aanvullende data vanuit CBS over vestigingen die er in de nieuwe situatie op achteruit gaan, en wanneer we dit kunnen verwachten.
- Goed om richting MPVO nog mee te geven dat het verzoek om deze aanvullende data vanuit CBS meer samenhangt met het besluit over wel of geen overgangsregeling, en niet zozeer de keuze uit 0% of 12%.
- Wat betreft de aanvullende data: CBS is nu nog aan het uitzoeken om welke BRIN-nummers het gaat. Eind van de middag horen we meer over wanneer zij het kunnen aanleveren, maar het zal niet vandaag of morgen zijn.
- Ter achtergrond: we zijn al een aantal weken bezig om dit vanuit CBS te ontvangen, maar het is hen niet gewoon om tussentijds dit soort concrete (herleidbare) informatie te delen met departementen waarvoor zij opdrachten uitvoeren. Deze informatie is onder embargo totdat de resultaten kunnen worden gepubliceerd. Wij hebben daartoe een speciaal verzoek moeten indienen en het antwoord is bij CBS afgeslemd tot op DG-niveau voordat de uitkomst vandaag met ons kon worden gedeeld.
- Het gaat om scholen die nu nog middelen ontvangen (obv de verouderde indicator) maar in feite weinig van de doelgroepkinderen hebben op hun vestiging (obv de nieuwe, meer accurate indicator weten we dit). Het is dus niet zo dat deze specifieke leerlingen straks middelen mislopen, want deze middelen gaan straks naar scholen waar zij wel zitten.
- Wat we op dit moment wel kunnen meegeven is dat er in beide scenario's (weliswaar een relatief beperkt aantal) vestigingen zijn die er flink op achteruitgaan. In een deel van de gevallen gaat het om enkele tonnen, in sommige gevallen is het 80-90% van het budget. Obv deze informatie is het MTVO tot het advies gekomen om voor 12% te kiezen (met in het achterhoofd de uitvoeringsrisico's bij DUO).

Vraag over 20%-scenario

- Zoals in de nota ter informatie uit december 2022 staat (referentienummer 35055613), heeft CBS doorgerekend met de twee scenario's 0% en 12%. In de vorige nota is een keuze gemaakt uit twee van de drie scenario's die voor verdere doorrekening en analyses de voorkeur hadden (en waar we ook uiteindelijk uit moeten kiezen nu). In een eerdere ronde zat 20% hier inderdaad nog tussen, maar die is op advies van de Begeleidingscommissie en het MTVO afgefallen. De redenatie hierachter staat in die nota uit december. *en die was? ; -)*

Hopelijk is dit voor nu voldoende antwoord op de vragen!

TER BESLUITVORMING
Aan: MPVO

Voortgezet Onderwijs

Van

512e

Datum

27 januari 2023

Referentie

35481604

Bijlagen

Scan met opmerkingen MPVO
nota december

Intern OCW afgestemd

F, KenO, PO

nota

Keuzes voor toekomstige regeling leerplusarrangement
voortgezet onderwijs

Aanleiding

In december 2022 bent u geïnformeerd over het traject richting een toekomstige regeling die het leerplusarrangement (LPA) voor het vo vervangt (inclusief het aparte traject voor het pro).¹ In deze nota wordt op een tweetal punten om uw akkoord gevraagd voor de uitwerking voor de schoolsoorten vmbo-havo-vwo, zodat de beoogde inwerkingtredingsdatum van de nieuwe regeling (1-01- 2024) niet in gevaar komt.

Geadviseerd besluit

1. Keuze voor drempelwaarde 0% of 12% voor schoolsoorten vmbo-havo-vwo.
Advies: kiezen voor drempelwaarde 12%.
2. Keuze voor wel of geen overgangsregeling voor de vestigingen die in de nieuwe systematiek minder of geen geld meer ontvangen.
Advies: afzien van een overgangsregeling i.v.m. capaciteit DUO.

Kernpunten

- Op korte termijn ontvangt u een aparte nota over de vraag of een deel van de ophoging van het LPA-budget tijdelijk ingezet kan worden voor devices.
- De in december aangekondigde doorrekening van twee scenario's, met drempelwaarden 0% en 12%, is in januari door het CBS opgeleverd.
- De Begeleidingscommissie LPA, en dus ook expliciet de VO-raad, heeft een voorkeur uitgesproken voor drempelwaarde 12%. Het MTVO heeft aangegeven deze voorkeur te delen.
- Redenen om voor (geadviseerde) drempelwaarde 12% te kiezen zijn dat:
  - dit in lijn is met de drempel in het po (in lijn met aanbeveling uit het IBO Onderwijsachterstanden);
  - deze een redelijk goede verdeling laat zien over de schoolsoorten;
  - er minder versnippering is van budget zodat de betreffende scholen een substantieel bedrag ontvangen voor effectieve interventies.
- Redenen om voor drempelwaarde 0% (geen drempel) te kiezen zijn dat:
  - dit in lijn is met het principe van 'populatiebekostiging';
  - de verdeling van de middelen over de schoolsoorten nagenoeg overeenkomt met de verdeling van de groep leerlingen over de schoolsoorten.

In de bijlage onder de toelichting vindt u cijfers en verdere voor- en nadelen.

¹ Nota ter informatie, referentie 35055613, zie bijlage (apart van deze nota).

- Naast een keuze over de drempel, is een keuze benodigd over het wel of niet hanteren van een overgangsregeling voor de vestigingen die in de nieuwe situatie minder of geen geld meer ontvangen.
- Een overgangsregeling kan de effecten voor deze vestigingen zachter laten landen, maar heeft ook consequenties voor de capaciteit bij DUO (en daarmee risico's voor de inwerkingtredingsdatum). Daarnaast gaat een relatief beperkt aantal scholen er op achteruit in de nieuwe systematiek. Daarom adviseren we af te zien van een overgangsregeling.
- In najaar 2022 is door u besloten het praktijkonderwijs (pro) via een ander traject te benaderen. In deze nota ontvangt u hierover de laatste stavaza.

Toelichting

Het Leerplusarrangement (LPA)

Onder de regeling Leerplusarrangement voortgezet onderwijs (LPA) kent OCW extra middelen toe aan scholen om kansengelijkheid voor alle schoolsoorten in het vo te vergroten. De middelen worden vooral ingezet voor extra fte gericht op taalondersteuning, coaching en extra mentoraat. Momenteel wordt volgens een strakke planning aan een toekomstige regeling gewerkt die het LPA per 1-01-2024 zal vervangen. Dit is een uitwerking van de afspraken uit het CA. In het po krijgen scholen én gemeenten hiervoor via een soortgelijke regeling geld. Voor een toekomstige regeling voor het vo is een besluit nodig over de te hanteren verdeelsystematiek.

Besluiten tot nu toe

- 12/05/2022: akkoord MPVO om LPA-regeling te vervangen en de CBS-indicator toe te passen in een nieuwe kansengelijkheidsregeling voor het vo.
- 31/05/2022: akkoord MPVO om benodigd, extra budget toe te kennen aan de toekomstige regeling. In bestedingsplan van CA-middelen wordt €105 miljoen opgenomen, wat het totaalbudget per jaar op €155 miljoen brengt. Startdatum van deze ophoging is 1-01-2024.
- 5/07/2022: akkoord MPVO om pro-scholen via een apart budget en aangepaste vo-indicator te financieren. 9% van het vo-budget wordt daarom afgesplitst en CBS maakt een voor pro passende indicator en verdeelsystematiek. Deze 9% komt overeen met het aandeel wat nu naar pro gaat.
- 14/11/2022: akkoord MTVO om CBS 2 scenario's door te laten rekenen met drempelwaardes 0% en 12% voor de vmbo-havo-vwo scholen. U heeft hierover in december een nota ter informatie ontvangen.

Herverdeeleffecten en overgangsregeling

- In beide scenario's zijn er scholen die er flink op achteruitgaan. Wel is het aantal scholen dat er op achteruitgaat bij 0% duidelijk groter dan bij 12%.
- De VO-raad heeft richting OCW expliciet gevraagd te kijken naar herverdeeleffecten, omdat vestigingen die in de nieuwe systematiek minder of geen geld meer krijgen hier hun bedrijfsvoering op moeten aanpassen. Voor

deze scholen kan een overgangsregeling wenselijk zijn, waarin deze bekostiging bijv. in 2 jaar stapsgewijs wordt afgebouwd. De Sectorraad PRO heeft zich nog niet uitgesproken over de wenselijkheid van een overgangsregeling.

- CBS verzamelt data die voor ons inzichtelijk maken welke scholen er precies op achteruit gaan en hoeveel. Daarna kunnen wij voor deze vestigingen gaan kijken naar de reserves (op bestuurlijk niveau) om een beeld te krijgen in hoeverre deze scholen de achteruitgang zouden kunnen opvangen. Het gaat hier tenslotte om scholen die nu op basis van de verouderde, niet meer accurate (en daarmee ondoeltreffende) indicator middelen ontvangen om kansengelijkheid te vergroten. Rond 10 februari ontvangen wij van CBS deze data, waarna wij pas aan de slag kunnen met het bekijken van de reserves. Een besluit over budget en drempel kan hier helaas niet op wachten.
- Daarnaast publiceert het CBS uiterlijk op 14 april 2023 een rapport met alle onderzoeksresultaten. Daarin is nu gerekend met het opgehoogde budget. Dit betekent als op 14 april het nieuwe budget nog niet bekend is gemaakt, het CBS alsnog haar onderzoeksresultaten zal publiceren.
- Voor een overgangsregeling zijn we afhankelijk van capaciteit bij DUO. De ontwikkelagenda van DUO is erg vol en het capaciteitsbeslag relatief groot. Dit maakt dat er een realistisch risico is dat de inwerkingtredingsdatum van 1-01-2024 niet gehaald zal worden als ook een overgangsregeling nodig is. DUO heeft aangegeven dat de planning geen ruimte laat voor vertraging of extra werk. Dit is problematisch en zwaarwegend aangezien de verwachting is dat FIN niet bereid zal zijn het opgehoogde budget op basis van de verouderde indicator te verdelen. Verlenging van de huidige regeling is daardoor geen optie.
- Het gaat hier om kalenderjaarbekostiging: de scholen weten dan wel laat dat ze erop achter uit gaan, maar in het schooljaar 23/24 betreft het slechts 7/12 van de bekostiging (de eerste 7 maanden van 2024). Dit dempt de overgang richting een nieuwe regeling ook al zonder dat er een overgangsregeling wordt gemaakt. Feit blijft wel dat deze scholen mogelijk te maken hebben met structurele kosten die zij waarschijnlijk niet snel kunnen afbouwen.

Waarom niet?
Het is nu 8-02

Verdere aandachtspunten

- Als aandachtspunt werd door de Begeleidingscommissie LPA ook meegegeven dat er oog moet zijn van een mogelijk negatief effect voor bredere scholengemeenschappen. Bij de uitwerking van de regeling wordt gekeken hoe dit effect kan worden tegengegaan.
- Hoewel het budget aanzienlijk is opgehoogd, is het nog niet in de buurt van het niveau van po. De achtergrondkenmerken die maken dat een leerling een groot risico heeft op een onderwijsachterstand werken in het vo minstens zo hard door als in het po. Daarom is het zinvol uiteindelijk te streven naar een

budget van vergelijkbaar niveau zodat dezelfde doelgroep even goed ondersteund zou kunnen worden als in het po.

- In eerdere discussies met FIN is gesproken over mogelijkheden om te komen tot 'populatiebekostiging' om zeer gericht leerlingen met onderwijsachterstanden te ondersteunen. Daarbij is richting FIN steeds aangegeven dat dit slechts mogelijk zou zijn indien er sprake zou zijn van een heel hoog budget. Beduidend hoger dan nu in het po gangbaar is; laat staan dat dit met het budget dat beschikbaar is voor het vo een haalbare kaart zou zijn. De regeling zal t.z.t. met FIN worden afgestemd. FIN wil vooral dat het aansluit op het eerder afgestemde bestedingsplan (waarin staat dat we willen aansluiten bij systematiek in het po, en een geconcentreerde inzet van middelen willen).
- Om de verantwoording in de nieuwe regeling te versterken t.o.v. de huidige LPA-regeling, zullen we scholen verplichten via XBRL Onderwijsportaal aan te geven hoe zij de LPA-middelen besteden. Daarnaast zullen we via NRO onderzoek laten doen naar de effectiviteit van veel gekozen interventies.

Ter informatie: traject praktijkonderwijs (pro)

- Voor de zomer is door u besloten het pro uit de te vernieuwen LPA voor het vo te halen en voor het pro de middelen ook met een indicator te verdelen.
- Er is bij de Sectorraad PRO weerstand over de keuze voor het splitsen van het vo-budget. Als het pro in een totale vo-indicator mee zou worden genomen, is er namelijk een kans op een hoger bedrag voor het pro. Een dergelijke splitsing (budgetplafond) in regelingen is niet ongebruikelijk.
- Daarnaast is de Sectorraad niet overtuigd van het toepassen van een op het vo-gebaseerde indicator in het pro om de middelen te verdelen, omdat zij zich afvragen of deze geschikt is voor het pro.
- De Sectorraad heeft binnen deze kaders tijdens de Expertgroep van 9 januari aangegeven dat als er wordt gekozen voor een aparte financiering van het pro hun voorkeur uit gaat naar een verdeling van de middelen over alle pro-scholen (geen drempel). Zo kan iedere pro-vestiging ervan profiteren.
- Het MTKO heeft op 16 januari besloten het CBS 3 scenario's te laten doorrekenen: drempelwaarde 0%, 12% en 20%, met een doelgroep van 30%.² Een doelgroep van 15% (zoals voor de overige schoolsoorten) of kleiner maakt de groep leerlingen meer specifiek en dus kleiner, wat het risico op fluctuaties per pro-vestiging over de jaren heen groter maakt.³
- U ontvangt eind februari een nota ter besluitvorming wanneer het CBS de drie scenario's voor pro verder heeft doorberekend. Voor pro geldt dezelfde inwerkingtredingsdatum, maar keuze voor vmbo-havo-vwo kan en moet nu al gemaakt worden om niet onnodig te vertragen.

² Dit percentage geeft aan van welke leerlingen de onderwijsscores worden meegeteld (in dit geval tellen de leerlingen met de laagste 30% mee).

³ Voorbeeld ter verduidelijking: bij een kleinere school heb je ook meer relatieve fluctuaties in budget dan bij een grotere school bij een stijging of daling. Zo werkt het ook bij deze kleinere groep.

Datum
27 januari 2023

Planning komende periode

- De eerste hand wordt nu gelegd aan een toekomstige regelingtekst.
- Volgens planning start DUO begin maart met uitvoeringstoets.
- In de Kansengelijkheid-brief zal u onder andere ophoging van het budget aankondigen. Hierin zit ook een risico: vertraging van deze brief zorgt voor vertraging op dit traject. Mogelijk volgt later nog een aparte brief met meer details.
- In Q3 zal communicatie richting de scholen plaatsvinden.
- Parallel hieraan bereiden CBS en DUO het productieproces voor.

Datum
27 januari 2023

BIJLAGE: CIJFERS EN VOOR- EN NADELEN T.B.V. SCENARIOKEUZE

Vergelijking drempelwaarden	0%	12%
Totaal aantal leerlingen in vmbo-havo-vwo	881.800	881.800
Hoeveel leerlingen van totaal horen tot de 15% doelgroep (de achterstandsleerlingen)	134.400	134.400
Vestigingen die in nieuwe situatie middelen ontvangen	1250 (100%)	732 (59%)
Totaal aantal leerlingen op vestigingen die drempel halen	881.800	395.500
Hoeveel achterstandsleerlingen zitten op de vestigingen die drempel halen	134.400	98.900
Hoeveel vestigingen krijgen nu wel LPA en in nieuwe systematiek niets	0 (0%)	28 (2%)
Hoeveel vestigingen krijgen in nieuwe systematiek minder geld dan nu met LPA	101 (8%)	65 (5%)
Hoeveel geld krijgt een vestiging gemiddeld in nieuwe systematiek	€112.800	€192.623
Hoeveel geld krijgt een vestiging gemiddeld per leerling in nieuwe systematiek	€160	€357

Datum
27 januari 2023

Voordelen 0%	Nadelen 0%
Past bij het principe van populatiebekostiging : voor iedere leerling met 'risico' is er budget. Alle scholen ontvangen een deel van de middelen.	Meer versnippering : budget wordt over meer vestigingen verdeeld die deze aanvullende middelen niet allemaal even hard nodig hebben om aandeel van deze leerlingen te ondersteunen.
De verdeling van de middelen over de schoolsoorten komt nagenoeg overeen met de verdeling van de doelgroepleerlingen over de schoolsoorten.	Niet in lijn met drempel in het po waardoor we gedurende schoolcarrière niet op eenzelfde groep leerlingen (om te ondersteunen) focussen
	Grotere herverdeeleeffecten (8%) dan bij 12% drempel (5%). Dit is moeilijk uit te leggen richting het veld en biedt meer noodzaak voor een overgangsregeling.
	Met €155 miljoen is het bedrag per leerling ontoereikend voor dit principe. Het idee om per leerling te bekostigen past effectief bij een veel hoger budget.
	Doet onvoldoende recht aan de ongelijke uitdaging voor scholen; kan beeld uitstralen dat scholen met een echt uitdagende populatie gelijk worden gesteld aan scholen met enkele van deze leerlingen.
	Minder draagvlak vanuit scholen/vertegenwoordiging veld.
Voordelen 12%	Nadelen 12%
Doet recht aan het principe van Kansengelijkheid : 'ongelijk investeren voor gelijke kansen'.	Een deel van de leerlingen waar het om gaat zit op scholen die geen middelen ontvangen . Deze scholen (met een beperkt aandeel van deze leerlingen) kunnen hen ondersteunen vanuit de reguliere bekostiging.
In lijn met drempel in het po (en daarmee voldoen we aan de aanbeveling van het IBO om gedurende de schoolcarrière eenzelfde groep leerlingen te ondersteunen)	De verdeling van de middelen over de schoolsoorten komt minder overeen met de verdeling van de doelgroepleerlingen. Havo-vwo-vestigingen ontvangen minder vaak middelen dan bij de 0% drempel.
Minder herverdeeleeffecten (5%) dan bij 0% drempel (8%).	
Met €155 miljoen is het bedrag per leerling (meer) toereikend voor dit principe.	
We bereiken een aanzienlijk aandeel van de leerlingen waar het om gaat. Meer dan onder het huidige LPA (mede door ophoging budget); maar ook een groter aandeel van de vestigingen dan in het po.	
Draagvlak vanuit scholen/vertegenwoordiging veld.	

TER BESLUITVORMING
Aan: MPVO

Kansengelijkheid en
Onderwijsondersteuning

Van
5.12.e

Datum
3 oktober 2022

Referentie
34151245

Bijlagen

nota

Opdracht visiebrief Kansengelijkheid 2.0

U hebt reactie gegeven op een versie van de visiebrief Kansengelijkheid, met uitwerking van de maatregelen uit het coalitieakkoord (d.d.10 september 2022). Uw vragen en verzoeken maken dat we met deze brief een nieuwe richting inslaan ten opzichte van de koers die we op basis van eerdere gesprekken met u aanhielden. Daarom leggen we met deze nota eerst aan u voor wat de inhoud van de brief zou moeten zijn. In de bijlage treft u voor de volledigheid een overzicht van relevante toezeggingen en afspraken uit het coalitieakkoord.

Beslispunten

Graag uw reactie op:

- Onze weergave van de gewenste inhoud van de brief – is dit wat u daarin wilt zeggen?
- Een aantal dilemma's die we zien. We doen voorstellen om hiermee om te gaan – graag uw reactie/akkoord.

In kadertjes in deze nota zijn de punten weergegeven waarop we graag uw besluit ontvangen.

Opzet en inhoud van de brief

Hoofdboodschap: kansen voor de talenten van alle leerlingen, daarvoor moeten wissels komen.

In de inleiding zetten we de hoofdboodschap neer:

- Het onderwijs is er voor de talenten van alle leerlingen en voor alle talenten (intellectueel, theater, etc.)
- Dat betekent dat elk talent telt en dat we alle onderwijsstromen waarderen, maar ook bereid moeten zijn om tegengestelde belangen te vinden
- De inzet op basisvaardigheden is belangrijk voor de kansen van kinderen, het belangrijkste, net als een cultuur van hoge verwachtingen. Die volgt ik met goed
- Het betekent ook dat het onderwijs toegankelijk moet zijn voor iedereen en dat het niet uitmaakt uit welk gezin je komt, etc.
- We zijn samen verantwoordelijk voor kansen van kinderen. Dat vraagt om ingewikkelde keuzes en gesprekken van ons allemaal.

Maatregelen

In de maatregelen die u aankondigt leggen we de nadruk op:

- Het belang van een stimulerende omgeving op school én daaromheen. U kunt daarbij verwijzen naar School en Omgeving.
- Aandacht voor alle talenten: vakmanschap en beroepsonderwijs verdienen een extra impuls. We verwijzen hierbij naar de maatregelen die staan in de brief die u hierover nog stuurt of te zijner tijd al gestuurd heeft. U kunt hierbij tevens wijzen op de nadelen van opwaartse druk.

- Aanvullend gaan we in op het belang van maatregelen op het gebied van maatwerk en flexibiliteit, om leerlingen meer kansen te bieden in het voortgezet onderwijs.
- Gelijke toegang tot goed onderwijs voor alle leerlingen, onder andere door aandacht voor aanmeldbeleid en de vrijwillige ouderbijdrage.
- Eventueel: extra investeren in het voortgezet onderwijs via de onderwijskansindicator om de kansen van kinderen te verbeteren uit gezinnen die moeilijker rond kunnen komen of anders zijn opgeleid. U kunt hierbij ook de koppeling maken met de structurele uitwerking van de arbeidsmarkttoelage.

Datum
3 oktober 2022

Deze lijst nog
lang wille. Want
SWOT-analyse, welke
kansen zijn allemaal
die van invloed zijn en
waar wij aan kunnen
doen?

Graag uw reactie op deze algemene lijn.

We zien in de uitwerking van de thema's in maatregelen nog wel enkele knelpunten naar aanleiding van uw opmerkingen, die we graag hieronder aan u voorleggen.

Voorstel uitwerking thema's en maatregelen

Beginnen met
doornemen

BAVA
Praktisch/Thematisch
Door School & Omgeving

School en omgeving

Doel: kinderen krijgen de kans om zich ook na schooltijd breed te ontwikkelen. Over School en omgeving heeft u de Kamer kort voor de zomer al uitgebreid geïnformeerd. In deze brief kunt u kort de kern herhalen.

- Met ingang van dit schooljaar is het programma School & Omgeving gestart in het funderend onderwijs. Scholen, gemeenten, kinderopvangorganisaties, sport- en culturaanbieders en andere organisaties werken samen om de kansen voor kinderen te vergroten in een verrijkte schooldag. U heeft 45 voorlopers geselecteerd die naast het reguliere curriculum al extra activiteiten aanbieden, zoals sport, cultuur en huiswerkbegeleiding.
- Tot eind september konden ook andere coalities van scholen, gemeenten en lokale organisaties subsidie aanvragen om een verrijkte aanbod te starten of verder te ontwikkelen. In totaal wordt daarmee dit schooljaar in 130 gebieden gewerkt aan een rijke schooldag.

Dit deel hoor ik
bij: Directe
maatregelen

Volg jaar
5-10 jaar
0-3 jaar

Toevroegen

In het coalitieakkoord is daarnaast afgesproken om meer te investeren in scholen met veel leerachterstanden. U kunt hier vooruitwijzen naar dit voorjaar of al ingaan op de kansengelijkheidsmiddelen in het vo (zie onder dilemma's vanaf p.4).

Aandacht voor alle talenten: kansen, maatwerk en flexibiliteit

Doel: het onderwijs biedt kansen aan alle leerlingen

Ons voorstel is om hier in te gaan op het vraagstuk dat de Onderwijsraad opwerpt (en waar ook de SER op in is gegaan) over te vroege selectie en gebrek aan differentiatie, omdat dit is toegezegd aan beide Kamers. Om dit te plaatsen in uw visie, kunt u dit vraagstuk verkennen in combinatie met ongewenste opwaartse druk. Waardering v
gerelateerd aan opl
gespannen voet te:
doorstroom (ingege
tegenstelling aan he

int en kansengelijkheid
t hoeven niet met elkaar op
omment dat het bevorderen van
wordt gezien als een directe

Afhankelijk van
inrichting tek
onderwijs. Dus dan
en voor talenten

Het gaat bij het bevorderen van kansengelijkheid bij doorstroom niet om 'hoger is beter', maar om systematische verschillen tussen groepen leerlingen op basis van hun sociale achtergrond. Aandacht vragen voor het één, betekent in dit geval niet 'geen aandacht voor het ander'. Het zijn twee thema's, die weliswaar met elkaar verbonden zijn, maar elk om een eigen aanpak vragen, *binnen alle niveaus*.

Datum
3 oktober 2022

We adviseren om wel de maatregelen aan te kondigen zoals die eerder o.a. met FIN zijn afgestemd. U kunt dit echter plaatsen in een breder kader van maatwerk voor alle leerlingen, waarbij u verwijst naar de brief over beroepsonderwijs en een toekomstige brief over maatwerk en het maatwerkdiploma.

*Door Tugeljk
nog over afhandeling
van ~~toep~~ hve we
met deze brief verder
denk ik.*

Vrijwillige ouderbijdrage

Doel: elke leerling kan meedoen met alle activiteiten op school.

- Eerder hebt u wettelijk vastgelegd dat scholen kinderen niet mogen uitsluiten van activiteiten als hun ouders de vrijwillige ouderbijdrage niet betalen.
- De TK heeft daarnaast gevraagd om een limiet op de hoogte van de vrijwillige ouderbijdrage.
- Deze winter wordt de schoolkostenmonitor uitgevoerd. Die kan meer informatie geven over de huidige stand van zaken en de effecten van de vorige wetswijziging.
- We stellen voor dat u in de brief ingaat op mogelijkheden en dilemma's van een limiet, zodat de TK zich hierover kan uitspreken.
- De schoolkostenmonitor komt begin 2023, u kunt dan een definitieve keuze maken over de aanpak van de hoogte van de ouderbijdrage.

*Ja wellicht met 2
voorstellen?*

Aanmeldbeleid

Doel: Elke leerling (en zijn/haar ouders) een gelijke kans geven om op de school van zijn/haar voorkeur te komen.

- In het CA is afgesproken dat we gelijke kansen bij aanmelding garanderen.
- Verbeterpunten die uit onderzoek naar toelating en toegankelijkheid van het funderend onderwijs naar voren komen zijn:
  - helderheid en vindbaarheid van het toelatingsbeleid van de school
    - hierover heeft u de schoolbesturen een brief gestuurd in maart van dit jaar.
  - er zijn voorbeelden van scholen die 'wegadviseren' door mondeling aan ouders te laten weten dat hun kind beter terecht kan op een andere school. Zonder schriftelijk besluit kunnen ouders geen bezwaar maken.
    - aanvullend hierop kunt u ook (bijvoorbeeld in samenwerking met Ouders en Onderwijs, als zij dit willen), een communicatie-actie op touw zetten, zodat ouders hun rechten kennen en scholen de regels kennen. N.B. Dit is nog niet besproken met O&O.
  - in 4 gemeenten (Waalwijk, Nissewaard, Groningen en Utrecht) loopt momenteel een proef voor betere informatievoorziening aan ouders met een lage sociaaleconomische status over aanmelding en toelating. Ons voorstel is de lessen te verspreiden naar alle gemeenten, bij voorkeur via de VNG. In bijlage vindt u een toelichting op de regels voor aanmelding en toelating.

voor directe actie

→ Ik zal wel graag harmoniseren af.

*Voor Periode 3, voor
(CA)*

- o De wettelijke bevoegdheid om leerlingen toe te laten ligt momenteel bij schoolbesturen. Technisch gesproken kan elke gemeente verplicht worden een centraal aanmeldsysteem op te zetten. Dit vereist wetswijziging en is een grote verandering in de verantwoordelijkheidsverdeling. De verwachting is dat dit alleen een oplossing is voor gemeenten met scholen die overaanmelding hebben (en waar scholen dus leerlingen moeten weigeren).
  - Als u veranderingen wilt in de aanmeldprocedure, adviseren we om in de gemeenten die al ervaring hebben met centraal aanmeldbeleid, te onderzoeken of en onder welke omstandigheden dit meerwaarde heeft.

Datum
3 oktober 2022

Die vorige.

Graag uw reactie/akkoord op het voorstel voor uitwerking van deze maatregelen.

N.B. Digitale middelen en kansengelijkheid

In het debat over krapte op de arbeidsmarkt op 29 september jl. hebt u toegezegd in deze brief ook iets te zeggen over het bieden van digitale middelen in het kader van kansengelijkheid. Over de invulling daarvan ontvangt u binnenkort separaat een nota.

Wat preikt?

Dilemma's en knelpunten

Algemeen

Oorspronkelijk werkten wij met twee grote 'wissels' (naast de eerder aangekondigde plannen voor School en omgeving): ten eerste de inrichting van de overgang po-vo en ruimte bieden voor het anders inrichten van de onderbouw van het vo en ten tweede de extra financiering van scholen in het vo met de onderwijskansen-indicator. De maatregelen (die zijn afgesproken met FIN) waren eveneens een reactie op een advies van de Onderwijsraad en de SER over selectie en differentiatie (2021) en een IBO over onderwijsachterstanden (2017). Uw eerdere aanpassingen zouden maken dat op dit vlak geen maatregelen meer genoemd worden, omdat de insteek op doorstroom verandert en de ophoging van de middelen voor vo wordt geschrapt. In plaats daarvan komt de focus in toenemende mate te liggen op zaken die vermoedelijk een beperkter effect hebben op kansengelijkheid (zoals handhaven van vrijwillige ouderbijdrage in schoolgids/ boete voor scholen en centraal aanmeldbeleid voor po). Om bovendien indicatoren te kunnen beschrijven waaraan we kunnen meten of er succes geboekt is op gebied van kansengelijkheid, is het nodig om doelgroepen te identificeren of doorstroomcriteria te benoemen. Daarom leggen we u het volgende voor.

Dit even
Beperkt ik
Zie het nog wat
geavanceerder denken
Niet zwart-wit.

Graag uw reactie op onderstaande adviezen.

Wel/geen probleembeschrijving

Door beide Kamers is gevraagd om een brede visie op kansengelijkheid en een beleidsreactie op het Onderwijsraad-advies Later selecteren, beter differentiëren hierover. U hebt aangegeven de voorkeur te geven aan een positieve toonzetting (en meer inzet op maatwerk – zie elders in deze nota). We vragen ons af of een

ECAS
brief zonder probleemanalyse of uitgebreide reactie op het Onderwijsraad-advies voldoende tegemoet komt aan de wensen van de Kamer.

Datum
3 oktober 2022

Om tegemoet te komen aan de wens van beide Kamers, is ons advies om wel een korte reactie op het Onderwijsraadadvies op te nemen.

Wel/niet de ophoging van kansengelijkheidsmiddelen vo noemen

U gaf aan in deze brief nog niet nader in te gaan op ophoging van de kansengelijkheidsmiddelen voor het voortgezet onderwijs.

- De ophoging van het kansengelijkheidsbudget is heel goed nieuws voor de vo-sector. Het kan het gesprek over kansengelijkheid een positieve impuls geven.
- Daarbij geeft vroegtijdig aankondigen de scholen die het betreft iets langer dan een schooljaar de tijd om voorbereidingen te treffen voor de inzet van de middelen. Het kan bijvoorbeeld ook continuïteit betekenen van activiteiten die nu met NPO-middelen zijn genomen, of het nadenken over een andere aanpak.
- Ook richting de Kamer vinden we het kwetsbaar om in de brief als uitvoering van een toezegging voor een visiebrief over kansengelijkheid naar aanleiding van de CA-afspraken, helemaal niet in te gaan op een substantieel deel van de inzet van de middelen. Het gaat hier om een fors bedrag (105 miljoen structureel).
- Als u de aankondiging nog niet wil doen, adviseren we ook de passage over de herziening van de indicator in het vo te schrappen, vanwege zorgen bij scholen over herverdeeleffecten. Die zorgen zullen anders zijn als duidelijk is dat er (veel) meer geld komt. In het voorjaar kunnen we dit verhaal dan in z'n geheel naar buiten brengen.

U gaf met Barm
zo. Ik wil de
Totaal som overwegen,
geld is niet het probleem
bij bespreking meenemen,
ik zie vooral een kort
fundamentele brief
voor me - wellicht dat
het o-wel/niet bij past.

Ons advies is dan ook om de passage over herziening van de indicator te laten staan en eveneens minimaal het bedrag te noemen. U kunt hierbij vooruitwijzen naar een later brief waarin dit plan verder wordt uitgewerkt.

Doorstroombeleid vs. maatwerk

U gaf aan meer inzet te willen doen op flexibilisering van het stelsel (in het vo) en minder op uitstel van selectie/ betere (interne) differentiatie en een eerlijker stelsel in het kader van kansengelijkheid. De redenering daarbij is: als voldoende maatwerk wordt geleverd voor leerlingen, is een afname van brede brugklassen/scholengemeenschappen geen probleem. We zien een aantal risico's in deze redenering:

- Het CA spreekt over differentiatie en maatwerk maar is ook expliciet over de overgang po-vo en brede brugklassen: "We verbeteren de overgang van basis- naar voortgezet onderwijs. We stimuleren brede en verlengde brugklassen met oog voor de talenten van elke leerling." Daar is de komende jaren structureel €64 miljoen beschikbaar.
- Het grootste aandeel hiervan zit in het bevorderen van het aanbod in en verhogen van de kwaliteit van heterogene brugklassen (ca. 57 mln). Hierbij is nog keuze te maken voor een minimale variant (voortzetting van huidige regeling heterogene brugklassen vanuit het NP Onderwijs, met eventuele wijzigingen t.a.v. verder verhogen van de kwaliteit van onderwijs in heterogene brugklas) of een verdergaande variant waarin wordt toegewerkt naar een gemeentelijk/ regionaal dekkend aanbod van

heterogene brugklassen. T.a.v. van het verbeteren van de overgang po-vo en doorstroom zou verder met name ingezet worden op het verder brengen van (kleinschalige) bestaande initiatieven (leertrajecten, tussenklassen, regionale samenwerking, onderzoek) om zoveel mogelijk informatie te verzamelen over hoe het stelsel – binnen de huidige wet- en regelgeving – zo kan functioneren dat het voor alle leerlingen mogelijk is om hun talenten optimaal te ontwikkelen.

Datum
3 oktober 2022

- Internationaal onderzoek geeft aanwijzingen dat later selecteren kansen bevordert. *Als kwaliteit goed is CA nu zit n. een puntje Toch?*
Vergelijkingen laten zien dat in onderwijsstelsels met veel ruimte voor maatwerk juist vaak ouders met een hoger opleidingsniveau hun weg weten te vinden en het voor hun kinderen goed regelen, ten koste van kinderen van ouders met een lager opleidingsniveau.
- We hebben geen garantie dat de maatregelen voor uitstel van selectie en meer flexibiliteit in de onderbouw werken. We weten wel dat vroeg selecteren in ieder geval ongelijkheid in de hand werkt en dat het risico van focus op maatwerk en (externe) differentiatie, zonder aandacht voor een specifieke groep die nadeel ondervindt van het huidige systeem, minder kansengelijkheid is.

*Waar of in
Waar?*

Daarom adviseren we ruimte te bieden om, in lijn met CA, brugklassen te verbreden en te verlengen voor wie wil en de effecten te monitoren zodat we over aantal jaar kunnen zien of een stelselwijziging de juiste keuze is.

Timing en toezeggingen

Omdat deze brief ook een uitwerking is van het CA ligt het voor de hand de brief via onderraden en MR uit te sturen. Voor verzending van de brief voor de begrotingsbehandeling, moet deze op 21 oktober voor de CWIZO worden aangeleverd. Dit lijkt niet haalbaar, gezien de status van de brief, andere prioriteiten (zoals de schoolmaaltijden) en de herfstvakantie (politiek reces 21-31 oktober).

*Heb voor de
begroting belofte
dat ze ik wel willen
waarmaken. Hebben
we aantal uitnodigingen ook
gezegd tegen elkaar.*

Voorstel: we stellen voor om de brief aan te leveren op 18 november, voor de CWIZO van 28 november. Gesteld dat er geen bespreking nodig is in de RWIZO, kan de brief dan worden verzonden na de MR van 2 december.

- Indien we voor deze route kiezen, is een uitstelbrief aan te raden (aan beide Kamers).
- De vaste Kamercommissie heeft verzocht om meer informatie over de limiet aan de ouderbijdrage voor de begrotingsbehandeling. Ons voorstel zou zijn om dit mee te nemen in de uitstelbrief, zodat de vrijwillige ouderbijdrage behandeld wordt in het bredere kader van uw visie en aanpak voor kansengelijkheid.

Graag uw keuze reactie/akkoord op de planning.

*Dat is wel net wat voor de begrotinge bij
grote verken. C. F. Toepassing*

Bijlage: toezeggingen en afspraken

Datum
3 oktober 2022

1.1 Toezeggingen

Eerste Kamer:

- Toezegging op inhoudelijke reactie op het advies van de Onderwijsraad 'Later selecteren, beter differentiëren' gekoppeld aan een bredere schets van de ambities op kansengelijkheid uit het regeerakkoord (nr. 4524).

Tweede Kamer:

- Toezegging om voor de begrotingsbehandeling 'grote visie' op kansengelijkheid naar de Tweede Kamer te sturen (nr. 4605).
- Verzoek om kabinetsreactie Onderwijsraadadvies 'Later selecteren, beter differentiëren' (nr. 7700).
- Opnieuw de toezegging om voor de begrotingbehandeling met een brief over kansengelijkheid te komen en daarin ook iets te zeggen over het bieden van digitale middelen in het kader van kansengelijkheid (29/09/22).

Verder is toegezegd om in de brief specifiek deze punten mee te nemen:

- De vraag of keuzevrijheid gerelateerd aan de Wet meer ruimte voor nieuwe scholen leidt tot meer segregatie (nr. 4612).
- De uitkomsten van de Staat van de Ouder over de overgang po-vo (nr. 4606).
- Een reactie op het proefschrift van Karin den Heij (4607).

Ook heeft de vaste Kamercommissie gevraagd om een update over de uitwerking van een maximering van de vrijwillige ouderbijdrage voor de begrotingsbehandeling.

1.2 Afspraken uit het coalitieakkoord.

In het coalitieakkoord staan de volgende thema's benoemd als het gaat om het vergroten van kansengelijkheid in/ met het onderwijs (uitsluitend thema's die ook aan bod komen in de brief):

- Stimuleren deelname en verbeteren kwaliteit VVE;
  - Tekst CA: We voorkomen leerachterstanden bij de start door het stimuleren van de deelname van kinderen met een taalachterstand aan voor- en vroegschoolse educatie (VVE), het versterken van de kwaliteit, en de relatie tussen opvang en onderwijs te versterken.
  - → *In de brief wordt dit thema genoemd en verwezen naar een nader moment waarop de plannen worden uitgewerkt en de Kamer daarover wordt geïnformeerd.*
- Verrijken/ breed aanbod van school en omgeving;
  - Tekst CA: Als onderdeel van een brede aanpak van bestrijding van armoede in kwetsbare wijken door gemeenten investeren we in een rijke schooldag, waarbij scholen zelf bepalen wat zij nodig achten om de kansengelijkheid te verkleinen. Te denken valt aan begeleiding bij huiswerk, sport en cultuur in samenwerking met plaatselijke verenigingen en bibliotheken. We beginnen bij de scholen waar de nood het hoogst is.
- Structurele versterking scholen met veel leerachterstanden;
  - Tekst CA: We halen het beste in elke leerling naar boven. Of je nu een leerachterstand hebt of juist een excellente leerling bent. We kiezen voor een structurele versterking van scholen met veel leerachterstanden. Gelijke kansen vragen een ongelijke aanpak, zodat elk kind de beste kans krijgt.
- Verbeteren overgang po-vo en doorstroom differentiatie;

- Tekst CA: Verbeteren de overgang van basis- naar voortgezet onderwijs. We stimuleren brede en verlengde brugklassen met oog voor de talenten van elke leerling. We bevorderen doorstroom en differentiatie om leerlingen maximale kansen te geven in het voortgezet onderwijs. We geven ruimte voor een maatwerkdiploma.
- We garanderen gelijke kansen bij aanmelding voor iedereen onafhankelijk van sociaaleconomische en culturele achtergrond.

Datum
3 oktober 2022

1.3 Kaders vanuit het bestedingsplan Kansengelijkheid

In de bestedingsplannen voor kansengelijkheid die u hebt geaccordeerd en waarover overeenstemming is bereikt met FIN, is het volgende vastgelegd m.b.t. de middelen voor Doorstroom en het ophogen van de middelen voor VO (totaal van de twee rondes besluitvorming m.b.t. de bestedingsplannen).

Maatregelen x € 1 miljoen	2023	2024	2025	2026	Struc.
Doorstroom in een kansrijk stelsel					
- Heterogene brugklassen	21,250	55,5	55,5	55,5	55,5
- Begeleiding/ voorbereiding besluit st.w	1,1	1,6	1,5	1	0
- Uitbreiden samenwerking po-vo	4	4	4	4	4
- Uitstel selectie (tussenklassen)	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2
- Padafhankelijkheid terugdringen	0,1	0,1	0	0	0
- Leertraject en effectmeting	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
Kansengelijkheidsbudget vo	0	105	105	105	105

1.4. Relevante tekst Begroting 2023

Extra investeringen voor kansengelijkheid in het po en vo
Gezien de invloed van de directe leefomgeving van kinderen en jongeren is het vergroten van kansengelijkheid een opgave voor verschillende beleidsterreinen; onderwijs is daarin een cruciale factor. Bij kansengelijkheid in het onderwijs gaat het erom dat kinderen en jongeren met verschillende kenmerken (zoals opleidingsniveau en inkomen van de ouders, migratieachtergrond) eerlijke kansen hebben op een succesvolle schoolloopbaan. Om dit te bereiken, gaat het kabinet barrières wegnemen en werken aan een stelsel waarin elke leerling tot zijn recht komt. Voor het primair en voortgezet onderwijs werken we dit uit in de Agenda Kansengelijkheid die na de zomer van 2022 verschijnt.

School en Omgeving in primair en voortgezet onderwijs

Met het programma School en Omgeving bieden we coalities van scholen, gemeenten en maatschappelijke organisaties de gelegenheid om onder en na schooltijd aanbod te creëren, zodat leerlingen zich optimaal kunnen ontwikkelen. We beginnen in 130 gebieden waar de nood het hoogst is. We geven die gebieden de kans om leerlingen te laten kennismaken met een breed scala aan activiteiten, zoals sport, muziek, koken, huiswerkbegeleiding, tutoring, coaching en sociaal-emotionele ontwikkeling. Met een lerende aanpak werken we toe naar duurzame en evidence based programma's. Als overheid ondersteunen we de lokale coalities via de Gelijke Kansen Alliantie.

Bijlage: toelichting aanmelding en toelatingsbeleid

Een kind kan worden aangemeld op een school voor primair onderwijs vanaf de dag waarop het kind de leeftijd van drie jaar bereikt. Voor inschrijving in het vo geldt één aanmeldmoment. Als het kind is aangemeld bij een po- of vo-school én die school voldoende plaatsingsruimte heeft, geldt vanaf dat moment de zorgplicht passend onderwijs. Deze zorgplicht betekent dat het bevoegd gezag de verplichting heeft om

Datum
3 oktober 2022

- te beoordelen of een leerling extra ondersteuning nodig heeft
- te onderzoeken hoe de school de benodigde extra ondersteuning kan bieden (waar nodig in samenwerking met het samenwerkingsverband passend onderwijs of andere partners)
- en, indien dit een onevenredige belasting vormt, te zorgen dat een andere school bereid is de leerling toe te laten.

Als een school aangeeft vol te zitten, moet het maximum aantal leerlingen transparant zijn. Bijzondere scholen mogen, onder voorwaarden, aan ouders vragen of ze de grondslag van het onderwijs onderschrijven dan wel respecteren.

Na schriftelijke aanmelding door de ouders beslist het bevoegd gezag binnen zes weken of zij een kind toelaten of weigeren. Deze termijn kan met maximaal vier weken worden verlengd. Als de toelatingsbeslissing positief is, vindt *inschrijving* op de betreffende school plaats. Als het kind wordt geweigerd dient het bevoegd gezag dit *schriftelijk* aan de ouders kenbaar te maken en, zoals eerder vermeld, een andere school voor de leerling te zoeken als dat op grond van de zorgplicht nodig is.

Verbeterpunten die uit onderzoek naar toelating en toegankelijkheid van het funderend onderwijs kwamen zijn:

- helderheid en vindbaarheid van het toelatingsbeleid van de school
  - ➔ hierover heeft u de schoolbesturen een brief gestuurd
- er zijn voorbeelden van scholen die 'wegadviseren'
  - ➔ u zou hierover bijvoorbeeld samen met Ouders en Onderwijs een communicatie-actie op touw kunnen zetten
- de hoogte van de vrijwillige ouderbijdrage.

In principe is het wettelijk kader helder. Toch vinden er incidenten plaats waarin geen sprake is van een gelijke kans bij aanmelding. De inspectie is wettelijk verplicht jaarlijks te rapporteren over het functioneren van de LEA (art. 118a, eerste lid, WVO en 167a WPO). De inspectie houdt signaalgestuurd toezicht op dit thema: bij meldingen kan er aanleiding zijn voor nadere toezichtactiviteiten. Het aanmeldbeleid moet in lijn zijn met de daaraan gestelde eisen in artikel 27 WVO, en de daarop gebaseerde artikelen in het Inrichtingsbesluit WVO. In het PO zijn dit artikel 39 en 40 WPO.

Vanaf 1 januari 2023 hanteert de inspectie een integraal toezichtkader op de gemeentelijke onderwijstaken, zoals de uitvoering van de voor- en vroegschoolse educatie en de Lokale Educatieve Agenda. De inspectie kan met dit toezicht gemeenten van elkaar laten leren en gericht actie ondernemen om te zorgen dat gemeenten hun taken daadwerkelijk uitvoeren. Eén van die taken is het maken van afspraken over toelating en inschrijving.

Met de gemeenten Groningen, Utrecht, Nissewaard en Waalwijk zijn we verschillende pilots gestart om ouders met een lage ses beter te informeren om hun rechten en plichten rondom schoolaanmelding. Daarbij valt te denken aan (Whatsapp)audio- en videoberichten om tijdige aanmelding te stimuleren, uniforme informatievoorziening van scholen in de buurt, een groeiposter om ouders tijdig te informeren over de mogelijkheid voor voor- en vroegschoolse educatie, enz. De uitkomsten kunnen nuttig zijn voor gemeenten met (grote) groepen lage SES-ouders.

Datum
3 oktober 2022

Lokale afspraken over centrale aanmelding

Naar wij weten hebben 6 à 7 gemeenten (bv Amsterdam en Nijmegen) een vorm van centrale aanmelding. Het verschilt per gemeente of po en vo zijn betrokken, of alle scholen meedoen en of er voorrangscriteria worden gehanteerd. De gemeente heeft hierin vaak een beleidsvormende, faciliterende en/of uitvoerende rol, de beslissing over toelating van leerlingen ligt bij het schoolbestuur. Wat de effecten van centrale aanmelding zijn, in termen van maatschappelijke / individuele baten, is onduidelijk.

TER ONDERTEKENING
Aan: MPVO

5.1.2.e

Datum
27 juni 2022

Referentie

Bijlagen

nota

Kamerbrief Verrijking school en omgeving

Aanleiding

- De RWIZO heeft vorige week ingestemd met de Kamerbrief over verrijken van school en omgeving. In de MR van 24 juni jl. heeft u vervolgens nog twee wijzigingen aangekondigd: een andere naam voor het programma, en dat u extra gebieden wilt bedienen (extra starters en een extra categorie 'doorgroeiers'). De MR was het niet eens met de tweede aanpassing. Er is besloten de Kamerbrief pas uit te laten gaan als hier met Financiën ambtelijk overeenstemming over is.
- Inmiddels is er ambtelijke overeenstemming over het toevoegen van de categorie 'doorgroeiers' (met een wat lager bedrag voor de 'voorlopers' als gevolg) en hebben we alle wijzigingen doorgevoerd in bijgevoegde Kamerbrief.
- Inmiddels heeft het ECS (Expertise Centrum Subsidies) aangegeven dat de voorrang voor doorgroeiers in de huidige subsidieregeling onrechtmatig is en in strijd met het gelijkheidsbeginsel. Daarnaast ziet het ECS grote risico's voor de uitvoering vanwege de tijdsdruk. Dit heeft geen consequenties voor de Kamerbrief maar stelt ons wel voor een aantal uitdagingen in de uitvoering van de subsidieregeling. U ontvangt komende dagen een nota ter aanbieding om akkoord te geven op de subsidieregeling. In deze nota zullen we aangeven hoe we het commentaar van het ECS verwerken.

Geadviseerd besluit

Akkoord op de gewijzigde Kamerbrief over het verrijken van school en omgeving. Indien u akkoord bent vragen we u de brief te ondertekenen.

Kernpunten

In de brief zijn de volgende wijzigingen opgenomen:

1. Naam programma gewijzigd naar 'School & omgeving'.
2. Tekstueel een aantal aanpassingen gedaan die meer in lijn zijn met het door u gewenste narratief – zo spreken we minder over talentontwikkeling en meer over brede ontwikkeling en 'het beste uit jezelf halen'.
3. Totaal aantal gebieden aangepast naar 130, en opgenomen dat er een extra categorie gebieden 'doorgroeiers' geld krijgt.
4. Zoals afgesproken in de RWIZO, is er een extra zin toegevoegd over de aanpak armoede en geldzorgen van minister Schouten.

Toelichting

Datum
27 juni 2022

Afstemming met FIN

Het ministerie van FIN gaat akkoord met de groep extra starters en doorgroeiers, mits dit uit het budget voor 2022 wordt gehaald. FIN wil niet dat we hiervoor een deel van het geld voor 2023 gebruiken. Dit betekent dat we terug moeten vallen op optie 1a uit de eerdere nota van 13 juni jl. (daar waar u koos voor optie 1b) en het bedrag voor de voorlopers verlagen van € 722.000 naar € 586.000.

In de tabel hieronder zijn de nieuwe aantallen en bedragen opgenomen. Doordat dit slechts subsidie voor het eerste jaar betreft, verwachten we dat dit geen grote problemen oplevert voor de voorlopers. In een volgende subsidieronde kan opnieuw subsidie worden aangevraagd. De subsidie blijft sowieso een bescheiden bijdrage in de kosten (regio Rotterdam-Zuid vraagt bijv. ca. € 6 miljoen per jaar, grotendeels ter vervanging van de aflopende regiodeal), waarbij in deze fase cofinanciering een forse component blijft.

Categorie	Aantal	Subsidiebedrag per aanvrager	Leoptijd subsidie	Totaal bedrag
1: Voorlopers goedgekeurd	45	ca. € 586.000	1 jaar	ca. € 26,4 mln.
2: Doorgroeiers	50	ca. € 100.000	1 jaar	ca. € 5 mln.
3: Starters	35	ca. € 75.000	3 jaar ^[2]	ca. € 2,6 mln.
	130			Ca. € 34 mln.

Subsidieregeling

De subsidieregeling krijgt u volgens planning uiterlijk 4 juli. We willen u echter al melden dat het ECS (Expertise Centrum Subsidies, bestaande uit FEZ, WJZ, DUS-i en DUO), dat alle regelingen toetst, dinsdag een aantal principiële punten heeft meegegeven ten aanzien van de regeling. De subsidieregeling is meerdere malen besproken in het ECS, en dinsdag opnieuw vanwege de grondige wijzigingen (o.m. toevoegen doorgroeiers). ECS heeft daarin aangegeven dat de regeling op een aantal punten moet worden aangepast, en dat zij grote risico's ten aanzien van de uitvoerbaarheid:

1. *De voorrang voor doorgroeiers is onrechtmatig en in strijd met het gelijkheidsbeginsel.*

Het gaat om de voorrang die we gebieden wilden geven die zijn afgevalen voor het voorloperstraject, omdat ze bijv. te weinig leerlingen hadden.

Door deze gebieden voorrang te geven benadelen we andere gebieden, die zich niet hadden aangemeld voor de voorrangregeling omdat ze niet voldeden aan de voorloperscriteria, maar die wel zouden voldoen aan alle criteria voor de doorgroei-subsidie. Als we doorgroeiers voorrang hadden willen geven, hadden we dit vooraf in de selectieregeling moeten opnemen. Dat was toen nog niet mogelijk omdat de keuze voor een groep doorgroeiers voortschrijdend inzicht is naar aanleiding van de vele aanmeldingen. We zullen dit in de nota ter aanbieding bij de regeling nader toelichten en u vragen hierop een keuze te maken. Voor de

^[2] Eenmalig bedrag, maximaal drie jaar om tot een convenant te komen.

Kamerbrief heeft dit geen gevolgen – daarin spreken we niet over eventuele voorrang voor doorgroeiers.

Datum
27 juni 2022

2. *Grote risico's door tijdsdruk*

Volgens het ECS is door de tijdsdruk te weinig tijd om de subsidieregeling op alle punten goed te doordenken en te toetsen op risico's, waardoor de gevolgen niet goed te overzien zijn. Dit wordt versterkt doordat de regeling een aantal keer is gewijzigd, als laatste als gevolg van de toevoeging van de 'doorgroeiers'. Hierdoor is de regeling bijvoorbeeld niet getoetst op regeldruk, heeft de ADR niet meegekeken op de laatste gewijzigde regeling (geen verplichte eis), en heeft DUS-I geen volledige uitvoeringstoets kunnen doen. Vooral het ontbreken van een afgeronde uitvoeringstoets vond het ECS een groot risico voor de uitvoering van de regeling. Met DUS-I hebben wij vervolgens afgesproken dat zij donderdag (30 juni) laten weten of zij de gewijzigde regeling wel of niet uitvoerbaar achten. Dit dient dan als vervanging van een formele afgeronde uitvoeringstoets. We zullen u hierover in de nota bij de regeling verder over informeren.

FEZ adviseert om te wachten met het versturen van de Kamerbrief tot dat er meer duidelijk is over het oordeel van DUS-I betreffende de uitvoerbaarheid.

3. *Verantwoordingregime van G2 naar G1*

De subsidieregeling kent drie verschillende subsidiestromen (voorlopers, doorgroeiers en starters) waarbij we twee verschillende verantwoordingsregimes wilden hanteren: het zwaardere model G2 (met accountantscontrole op de euro's) voor voorlopers en het lichtere regime G1 (controle op de prestatie) voor de overige subsidies. Dit omdat G2 teveel verantwoordingslast met zich mee brengt (verplichte projectadministratie, met urenregistraties en bewaren van alle bonnetjes en facturen), zeker omdat er gewerkt wordt in coalities en de scholen dus afhankelijk zijn van andere partijen voor een goede verantwoording. **Op verzoek van het ECS passen we dit aan en willen we ook voor de voorlopers G1 toepassen (zoals ook bij bijv. de subsidieregeling Basisvaardigheden).** We zullen ook dit nog nader toelichten in de nota bij de subsidieregeling.

Veel dank voor al het zoekwerk!

N.B. Graag vinding van 5

Minuten betoefspreek met 5.1.2.e
over Witten (inligging hun advies).

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

TER BESLUITVORMING

Aan: MPVO

algemeen verzoek, breidt de regeling
versterkend inzicht.
Ik zou graag nog
aanpassen: School & Omgang met Talent
Programma

Primair Onderwijs

Van

5.1.2.e

Datum

13 jun 2022

Referentie

33080215

Bijlagen

nota

Aanpassingen Tijd voor Talent

Aanleiding

Naar aanleiding van uw opmerkingen bij het traject *Tijd voor Talent* en uw telefoongesprek daarover op 13 juni met de directeur KO is een aantal aanpassingen gedaan in de concept subsidieregeling, welke wij graag aan u voorleggen. Om het besproken tijdpad voor publicatie van deze regeling (11 juli) te halen, hebben wij op zeer korte termijn uw reactie nodig. Over uiterlijk twee weken bieden wij u de regeling aan.

→ Kind dat ook zelf trouwt? Anders zo doen, maar geen teer risabel.

Kern

- De oorspronkelijke conceptregeling was gericht op twee groepen: voorlopers en starters. De voorlopers zijn inmiddels geselecteerd. U heeft aangegeven de afvallers dit kalenderjaar ook iets te willen bieden om zo de energie bij die gebieden vast te houden.
- Vanuit de groep afvallers kunnen we een groep destilleren die goed op weg is, maar nog bijvoorbeeld te klein om nu als voorloper te classificeren. Wij stellen voor om deze categorie ('doorgroeiers') toe te voegen aan de regeling en in aanmerking te laten komen voor een vast bedrag (zie tabel). De overige afvallers informeren we spoedig over het vervolgproces waarna zij een aanvraag kunnen indienen als starter voor eveneens een (lager) vast bedrag.
- Dit kan financieel op grofweg twee manieren:
  - We herverdelen de middelen beschikbaar voor dit jaar op een wijze ten gunste van de doorgroeiers, waardoor de aangewezen voorlopers minder geld krijgen dan eerder voorzien. Hierbinnen zijn twee sub-varianten, waarbij bij optie 1b sprake is van een budgetoverschrijding.
  - We zetten (een deel van) de middelen in die voor 2023 zijn gereserveerd (eveneens 34 miljoen). Subsidie kan deze zomer worden aangevraagd en over worden beschikt, maar op twee momenten worden uitgekeerd (nov 2022 ca. € 34 mln. en jan 2023 € 34 mln.).
- U bent parallel geïnformeerd over de lopende discussies met het ministerie van Financiën over de oploop van de CA-middelen (vanaf 2023), waaronder die voor *Tijd voor Talent*. Het scenario voor verdere budgetintensivering waarbij we eventueel dekking zoeken binnen MDT is onder andere ingewikkeld omdat er reeds subsidieplafonds zijn gepubliceerd en de uitputting op dit budget nog niet vast staat. Daarom zou er actief een verlaging van het subsidieplafond MDT moeten worden gecommuniceerd. De hierboven geschetste opties zijn in budgettair opzicht minder ingrijpend.

Datum
13 juni 2022

- Het uiteindelijke doel is samengevat om, naast een goed voorloperstraject waarin we de voorlopers goed in positie brengen om samen met ons te werken aan de lerende aanpak, ook de energie die er bij de starters en doorgroeiers is, vast te houden en te stimuleren.
- Alle gebieden die zich hebben aangemeld zullen volgende week samen met hun (positieve of negatieve) beschikking een brief van u krijgen waarin de vervolgtrajecten wordt geschetst. Hierover zullen we contact opnemen met uw speechschrijvers. Ook zullen we via de bestaande GKA contacten de gemeenten benaderen.

Samen laten lopen met
GKA brief die ik
zwillen (voor die
gemeenten die anders dubbel
past liggen)

Beslispunt

1. Op welke manier wilt u dat de we doorgroeiers bedienen?
  - a. Welke verdeling van de middelen heeft uw voorkeur?
  - b. Moet de subsidie voor doorgroeiers enkel toegankelijk zijn voor aangemelde gebieden? (zie blz 6) → advies?

Wat is jullie
advies, wat o.b.k. magt opvragen?

Toelichting

A. Verdeling van de middelen

Onder de afvallers van het traject voor het aanwijzen van de voorlopers kan er onderscheid gemaakt worden in gebieden die goed op weg zijn maar bijvoorbeeld te klein zijn om als voorloper te classificeren. Deze noemen we 'doorgroeiers'. Dit is een andere groep dan de starters die in de beginfase staan. Hieronder worden de opties verder toegelicht. Voor alle opties geldt dat we het landelijke alsook de lokale programma's willen door ontwikkelen, wat betekent dat er ieder jaar een andere financiële behoefte kan zijn. Het eerste jaar krijgt elk gebied daarom een uniform bedrag. Voor de regeling voor het tweede (school)jaar wordt het bedrag herijkt op basis van de eerste praktijkervaringen uit het eerste (school)jaar.

Optie 1a.

Voor dit kalenderjaar (en de komende) is er (jaarlijks) € 34 mln. beschikbaar. Deze middelen kunnen we herverdelen om conform uw wens alsnog doorgroeiers een geldbedrag toe te kennen. Dit gaat wel ten koste van het eerder gereserveerde budget voor de voorlopers. Een verdeling als volgt is dan mogelijk:

Categorie	Aantal	Subsidiebedrag per aanvrager	Looptijd subsidie	Verantwoording over subsidie	Totaal bedrag
1: Voorlopers goedgekeurd	45	ca. € 600.000	1 jaar	Model G2	ca. € 27 mln
2: Doorgroeiers	42	ca. € 100.000	1 jaar	Model G1	ca. € 4.2 mln.
3: Starters	35	ca. € 75.000	3 jaar ¹	Model G1	ca. € 2.6 mln.
				Totaal	Ca. € 33.8 mln.

¹ Eenmalig bedrag, maximaal drie jaar om tot een convenant te komen.

De voorlopers ontvangen een vast bedrag van €600.000 per gebied voor één jaar. De GKA heeft aangegeven dat dit weinig is en niet passend bij de ambitie die we eerder hebben aangegeven en gecommuniceerd richting voorlopers. Daar kan tegenin gebracht worden dat deze bedragen aan het einde van het kalenderjaar worden beschikt, een deel van het jaar is dan al voorbij, dus de kosten zullen ook lager zijn dan voor een heel jaar. In eerste instantie waren we uitgegaan van ruim zeven ton per voorloper. De hoogte van het bedrag is nog niet over gecommuniceerd naar de gebieden. Om tegemoet te komen aan uw wensen niemand te laten afvallen, is in deze optie het bedrag van de voorlopers naar beneden bij gesteld om financieel ruimte te creëren. Na het eerste jaar krijgt deze groep wel voorrang² op de volgende subsidieronde en zullen we zo snel mogelijk duidelijkheid moeten geven over de structurele middelen. Voorlopers vallen, vanwege de hoogte van het subsidiebedrag, onder het zwaardere verantwoordingsregime (model G2). Bij dit verantwoordingsregime dienen de voorlopers een urenregistratie, begroting en uitputting te verantwoorden en wordt het niet gebruikte subsidiebedrag na afloop van de subsidieperiode teruggevorderd. De GKA heeft hiervan aangegeven dat er begrip zal zijn bij de gebieden dat er een dergelijke verantwoording terug wordt verwacht door OCW.

De doorgroeiërs krijgen nog dit jaar een vast bedrag van €100.000 die ze kunnen inzetten voor het door ontwikkelen van hun programma. De GKA heeft aangegeven dat dit bedrag nog relatief laag is in verhouding tot de behoefte van deze gebieden. Dit geld is voor 1 jaar en valt onder het G1 regime voor doorgroeiërs. Deze gebieden kunnen door ontwikkelen, maar ontvangen niet dezelfde ondersteuning die de voorlopers wel krijgen (vanwege capaciteitsproblemen bij de GKA). Voor de volgende tranche in januari komen deze gebieden (al dan niet met voorrang) in aanmerking voor aanvullende middelen. Eerder is binnen deze regeling niet te realiseren.

Daarnaast wordt een deel van de middelen beschikbaar gesteld voor een aantal startende coalities, waarvan een deel zich (onterecht) had aangemeld voor het voorloperstraject. Er zal worden geloot onder de aanmeldingen. Het principe 'wie het eerst komt, wie het eerst maalt' verhoudt zich slecht tot het feit dat de regeling in de zomer opengesteld wordt en niet alle gebieden (met name scholen) tegelijk weer starten na de zomervakantie. De eenmalige middelen zijn bedoeld om met de lokale partijen te komen tot een projectplan (convenant) voor de uitvoering van een naschoolsprogramma in een latere fase. De starters krijgen maximaal drie jaar om tot een convenant te komen. Zodra er een convenant is gesloten komen deze gebieden in aanmerking voor een volgende subsidieronde (met het dan vastgestelde subsidieplafond). Er is gekozen voor het "lichtere" verantwoordingsregime G1 voor starters, wat past bij de hoogte van het subsidiebedrag: eenmalig € 75.000 per gebied.

² Voorrang houdt in dat de aanvragen van deze groep vrijwel altijd worden gehonoreerd, mits de aanvraag aan de minimale criteria voldoet zoals volledigheid van de aanvraag.

Te overtuigen
Ik wil een
gedifferentieerde regeling
met voor sommige gebieden
een hoge bedrag ook
Primaire (stuit op
uitvoering dicht bij)

Zij geven niets mee?
Wat is voorstel
GKA dan ten opzichte
in lokale financiële
planning? (Anders iets te
moeilijk)

Datum
13 juni 2022

Optie 1b

Ook kan er worden gekozen om het bedrag voor de voorlopers te houden op de ruim 7 ton die we voor ogen hadden. Dit zorgt wel voor een overschrijding op het beschikbare budget voor 2022. Dit zou tot een onderstaande budgetverdeling kunnen leiden:

Categorie	Aantal	Subsidiebedrag per aanvrager	Looptijd subsidie	Verantwoording over subsidie	Totaal bedrag
1: Voorlopers goedgekeurd	45	ca. € 722.000	1 jaar	Model G2	ca. € 32.5 mln
2: Doorgroeiërs	42	ca. € 100.000	1 jaar	Model G1	ca. € 4.2 mln.
3: Starters	35	ca. € 75.000	3 jaar	Model G1	ca. € 2.6 mln.
				Totaal	Ca. € 39.3 mln.

Tabel 2: ruimte voor doorgroeiërs en stabiel houden bedrag voorlopers zonder dekking

Voor deze optie is geen dekking en geldt een negatief advies vanuit FEZ. Budgetoverschrijdingen zijn onrechtmatig. De enige manier om het budget dit jaar nog te verhogen is door de overschrijding in te brengen als intensiveringswens bij najaarsnota. Daarvoor is een extensivering op onze begroting nodig als dekking. Deze optie vergt accordering vanuit het ministerie van Financiën. Het subsidieplafond kan na accordering niet eerder dan in december verhoogd worden tot het gewenste bedrag. In december kan DUS-I echter geen middelen meer uitkeren. Deze zien we dan ook als niet haalbaar.

Optie 2a.

In deze optie is er ruimte voor doorgroeiërs én worden de middelen voor de voorlopers verhoogd naar ca. € 1,3 mln.. Deze oplossing komt tegemoet aan het signaal van de GKA dat het vaste bedrag (€ 722.000) wat in de huidige constructie beschikbaar is, laag is in verhouding met het minimum van 800 leerlingen. De dekking komt uit de middelen voor 2023. Deze middelen kunnen worden toegevoegd aan de subsidieregeling en zullen worden uitgekeerd in een tweede betaalmoment (bijvoorbeeld in jan-23, na een eerste uitbetaling in nov-dec 2022). Dit geeft eveneens de mogelijkheid om niet alleen de doorgroeiërs, maar ook de nu geselecteerde voorlopers iets meer geld toe te kennen. Dit blijft echter voor de doorgroeiërs een laag bedrag omdat ze anders in een zwaarder verantwoordingsregime komen. Wanneer het gehele huidige budget voor 2023 wordt ingezet stellen we onderstaande verdeling voor:

Kunnen we nog iets
meer distribueren,
BV Twee Regimes Voorlopers
① laag bedrag / groot
② klein bedrag

Categorie	Aantal	Subsidiebedrag per aanvrager	Looptijd subsidie	Verantwoording over subsidie	Totaal bedrag
1: Voorlopers goedgekeurd	45	ca. € 1.300.000	1 schooljaar	Model G2	ca. € 58,5 mln

Datum
13 juni 2022

2: Doorgroeiërs	42	ca. € 125.000	1 schooljaar	Model G1	ca. € 5,25 mln.
3: Starters	35	ca. € 75.000	3 schooljaren	Model G1	ca. € 2,6mln.
				Totaal	Ca. € 66,35 mln.

Tabel 3: inclusief alternatieve toewijzing middelen voor 2023

Het nadeel hiervan is dat wanneer we alle middelen uitkeren voor 2023 er geen (of een kleinere) nieuwe tranche mogelijk is in 2023. Dit hoeft echter geen probleem te zijn wanneer er aanvullende middelen worden vastgesteld met de oplopende reeksen die met Prinsjesdag worden gepresenteerd. Er is een kans dat er geen of minder aanvullende middelen dan gewenst zullen komen; hierover bent u geïnformeerd in het kader van de besluitvorming over de bestedingsplannen. De doorgroeiërs kunnen komende maanden zorgen dat ze toegroeien naar alle criteria die gelden voor de voorlopers. Daarmee komen ze in aanmerking voor de volgende tranche in januari met het dan geldende subsidieplafond.

Het is tevens mogelijk om de voorlopers met deze middelen een hoger budget toe te kennen. Dit kent voordelen en nadelen. Voordeel is dat de bedragen dichterbij de buurt komen van de behoeften die bij de grote gebieden bestaat. Nadeel is dat wanneer de gebieden dit geld niet kunnen besteden in het komende schooljaar dat er (meer dan bij optie 1) teruggevorderd moet worden (obv model G2). Bij terugvordering gaan de gelden in principe terug naar algemene middelen van het ministerie van Financiën en kunnen niet meer worden ingezet voor het programma.

Optie 2b

In deze optie blijft het bedrag voor de voorlopers op de ruim zeven ton die we voor ogen hadden en wordt deze niet verder verhoogd (zoals bij optie 2a). Dekking in deze optie komt net als bij optie 2a uit 2023, maar voor ca. 6 mln.. Dit zou tot een onderstaande budgetverdeling kunnen leiden, die verder gelijk is aan de optie 1b:

Categorie	Aantal	Subsidiebedrag per aanvrager	Looptijd subsidie	Verantwoording over subsidie	Totaal bedrag
1: Voorlopers goedgekeurd	45	ca. € 722.000	1 jaar	Model G2	ca. € 32.5 mln
2: Doorgroeiërs	42	ca. € 100.000	1 jaar	Model G1	ca. € 4.2 mln.
3: Starters	35	ca. € 75.000	3 jaar	Model G1	ca. € 2.6 mln.
				Totaal	Ca. € 39.3 mln.

Tabel 4: ruimte voor doorgroeiërs en stabiel houden bedrag voorlopers met dekking uit 2023

Datum
13 juni 2022

We hebben onderzocht of het mogelijk is om de middelen uit bijvoorbeeld uit de onderbesteding MDT in te zetten. De subsidieregeling voor het MDT staat nu nog open. Een vroege herprioritering op deze MDT-middelen ligt niet in de lijn der verwachtingen, mede gezien de politieke ambities vanuit het coalitieakkoord op dit thema. Er zou actief een verlaging van het subsidieplafond MDT moeten worden gecommuniceerd. We zien dit dan ook niet als kansrijk en raden dit af.

B: Aanvraag doorgroeiërs

De doorgroeiërs zijn gebieden die niet voldeden aan de criteria om een voorloper te worden: of vanwege te weinig leerlingen, of vanwege de doelgroep.

Wanneer we enkel de aangemelde gebieden de mogelijkheid geven om een doorgroeisubsidie aan te vragen creëren we een ongelijk speelveld: er zijn ook gebieden die zich niet hebben aangemeld die hier wel voor in aanmerking zouden willen komen. Let wel: dit betekent dat de huidige doorgroeiërs zich opnieuw moeten aanmelden.

Ons voorstel is om een open aanvraag te creëren voor de doorgroeiërs waarin we **het aantal leerlingen verlagen, maar vasthouden aan de doelgroep** om zo gehoor te geven aan het coalitieakkoord waarin wordt gesproken over de gebieden waar de nood het hoogst is. Het aantal doorgroeiërs kunnen we dan nog in variëren. De afvallers die niet binnen de doelgroep vallen zullen we blijven informeren over het vervolgproces en zoveel mogelijk de energie vasthouden. Wanneer er in september duidelijkheid kan worden gegeven over de volgende tranches verwachten we dat hier zeker begrip voor zal zijn.

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Digitale minuut

Onderwerp

NtB Regeling Tijd voor Talent (rijke schooldag)

Datum minuut	17-06-2022
Zaaknummer	1283370
Zaakhouder	5.1.2.e
Directie	KENO

Paraferen 5.1.2.e	Akkoord 15-06-2022 09:42:01	33080215-v10
Paraferen 5.1.2.e	Akkoord 15-06-2022 15:27:13	33080215-v12
Paraferen 5.1.2.e	Akkoord 16-06-2022 08:47:19	33080215-v14
Adviseren 5.1.2.e	Akkoord 16-06-2022 08:48:03	33080215-v14
Paraferen 5.1.2.e	Akkoord 16-06-2022 21:53:40	33080215-v15

Toelichting

Documenten		
Referentie	Titel	Opsteller
33080215	NtB Conceptsubsidieregeling Tijd voor Talent 06/15/2022	5.1.2.e

Denk!
Rode Vlag Vrees ik, G.F. eerste besprekingen
Graag Vandaag contact!

TER BESLUITVORMING
Aan: MPVO

Primair Onderwijs

Van
512e
T

Datum
31 mei 2022

Referentie
32904816

Bijlagen

nota

Subsidieregeling Tijd voor Talent

Aanleiding

- In deze nota wordt u meegenomen in de laatste stand van zaken van het programma Tijd voor Talent gericht op het verrijken van school en omgeving. De voorlopers worden deze week geselecteerd en de subsidieregeling wordt voor de zomer gepubliceerd. Er is wel enige vertraging in de openstelling van het subsidieoket, maar gebieden kunnen vanaf (de start van) komend schooljaar alvast aan de slag.
- Daarnaast blijkt uit een eerste analyse van de aanvragen voor voorlopers dat er minder aanvragen voldoen aan de minimumeisen dan eerder gedacht. In deze nota informeren we u hierover en vragen we akkoord op de aangepaste planning en de voorgestelde aanpak van de afvallers.

Waarom inteken?

Geadviseerd besluit

- Akkoord met het voorgestelde tijdspad.
- Akkoord met het voorstel voor de afvallers.

Kernpunten

Tijdspad subsidie eerste gebieden

- Vrijdag 10 juni selecteren we de eerste groep van maximaal 45 voorlopers. Deze voorlopers kunnen vervolgens subsidie aanvragen voor uitbreiding of doorontwikkeling van hun aanbod in de schooljaren 2022-2023 tot en met 2024-2025. Bij de subsidieaanvraag moeten de voorlopers een convenant indienen (incl. plan van aanpak). Na 10 juni starten de voorlopers met ondersteuning van de Gelijke Kansen Alliantie (GKA) met het opstellen van de convenanten. Daarnaast kunnen starters subsidie aanvragen voor het vormen van een coalitie en het maken van een plan voor de start van een rijke schooldag.
- De subsidieregeling wordt naar verwachting eind juni gepubliceerd. De gebieden kunnen vanaf begin van het schooljaar aan de slag.
- De planning was om het subsidieoket voor voorlopers en starters nog voor de zomervakantie open te stellen. Vanwege vertraging in de uitwerken en uitvoering van de regeling, vragen we uw akkoord om de openstelling van het subsidieoket te verschuiven naar 1 september. Zo is voldoende tijd voor het publiceren van een uitvoerbare en controleerbare subsidieregeling. Ook

*Wet afkond
Zou ook bespreken*

hebben de gebieden op deze manier meer tijd om een convenant te maken, voor zover ze dat nodig hebben. .

Datum
31 mei 2022

- We kennen de subsidie met terugwerkende kracht toe, waardoor activiteiten van de voorlopers al subsidiabel zijn vanaf het moment van toekenning van de voorloperstatus (de facto volgende week) en van de starters vanaf het moment van indiening van de aanvraag. In de praktijk kunnen de gebieden dus aan de slag met een rijke schooldag vanaf begin van het schooljaar.

Hier, hier vragen
over

Selectie voorlopers

- Huidige stand selectie voorlopers: eerder was de inschatting dat circa 80 van de 133 aanvragen voldeden aan de door ons gestelde minimeisen (t.a.v. leerlingaantallen, omgevingsfactoren en omvang huidige aanbod). Nu er meer informatie bekend is over de aanvragers denken wij dat er 40-60 coalities voldoen aan deze eisen.
- Er is een kans dat niet alle 45 beschikbare plekken voor voorlopers worden ingevuld. De juristen hebben aangegeven dat het alsnog toekennen van aanvragen die niet voldoen (bijv. doordat zij het minimum aantal leerlingen niet halen) leidt tot onrechtmatige verleningen en tot onvrede in het veld bij degenen die niet hebben aangevraagd omdat ze naar verwachting niet voldeden.
- Uit de preselectieregeling komen dus een aanzienlijk aantal afvallers die niet binnen de door ons gestelde minimeisen van de regeling vallen en daarmee niet kunnen worden aangewezen als voorloper. De aanvragers die worden afgewezen willen we verschillende opties bieden: deelnemen aan het kennisprogramma, in aanmerking komen voor de starterssubsidie, of bijvoorbeeld een GKA-agenda opstellen.

Ik vind dat we
zoveel als mogelijk
moeten mee bewegen
kan dit niet goed volgen

Toelichting

Tijdpad subsidieloket

Om de subsidieregeling voor de zomer al te kunnen openstellen is er een zeer verkort tijdpad gevolgd. De planning hierbij was als volgt:

- 10 juni bekendmaking 45 voorlopers
- 30 mei publiceren regeling
- 20 juni openstellen regeling
- 11 juli uiterlijk aanvragen indienen
- Augustus/september aanvragen beoordelen en beschikken

Ik wil Rembert
Enging als een
in communicatie
gezien CA.

In dit verkorte tijdpad was er geen ruimte voor vertraging/onverwachte zaken. Nu blijkt dat we tegen 2 zaken aanlopen die om meer tijd vragen. Daardoor is het niet haalbaar om voor de zomervakantie het subsidieloket open te stellen die kwalitatief in orde is en door alle partijen uitvoerbaar en controleerbaar wordt bevonden. Het gaat om:

1. Conceptregeling bleek onuitvoerbaar
DUS-I heeft de subsidieregeling in de uitvoeringstoets als onuitvoerbaar bestempeld. Voornaamste redenen hiervoor waren dat het tijdpad te kort was voor de beoordeling van de aanvragen, er nog onduidelijkheid was over de procedure van beoordeling, en de verdeling van het geld over de gebieden niet controleerbaar en transparant was. Daarnaast was de ADR erg kritisch over het voorgestelde verantwoordingsregime. We zijn in goed

gsm anders

overleg met DUS-I en ADR om tot oplossingen te komen waarmee de regeling wel uitvoerbaar en controleer wordt. Hier gaan we zeker uitkomen, maar dit kost meer tijd. Hierdoor kan de regeling waarschijnlijk pas eind juni gepubliceerd worden. Er is vervolgens tijd nodig voor DUS-I om de portal voor aanvragen in te regelen (dit kost minimaal 6 weken), en tijd voor gebieden om een aanvraag in te dienen. Dat is dan niet meer haalbaar voor de zomervakantie.

Datum
31 mei 2022

2. Meer tijd nodig voor convenanten

De voorlopers die op 10 juni bekend worden gemaakt, moeten daarna een convenant maken die als basis dient voor de subsidieaanvraag. Dit convenant moet onder andere een plan bevatten van de uitbreiding of doorontwikkeling van het aanbod in de regio. Uit de aanvragen voor voorlopers blijkt dat niet elk gebied dat in aanmerking komt als voorloper hier al een uitgewerkt plan voor heeft klaarliggen. Het is dan ook niet voor alle gebieden haalbaar om nog voor de zomervakantie een convenant te maken en een subsidieaanvraag in te dienen. Zeker niet omdat dit al een erg drukke periode is voor scholen.

We stellen daarom voor om het subsidieloket net na de zomervakantie open te stellen. Daarbij zullen we in de subsidieregeling wel opnemen dat activiteiten voor de voorlopers subsidiabel zijn vanaf het moment van toekenning van de voorloperstatus. Daarmee kunnen voorlopers wel al vanaf het begin van het schooljaar aan de slag. Voor starters zijn de activiteiten subsidiabel vanaf indiening van de subsidieaanvraag.

Het tijdspad wordt dan als volgt:

- 1 t/m 30 september indiening aanvragen;
- Oktober beoordeling aanvragen door DUS-i;
- November en december volgen de beschikkingen en eerste uitbetalingen.
- Januari opening tweede tranche

Afvallers

In de preselectieregeling voorlopers hebben we drie minimeisen gesteld:

1. Bereik van minimaal 800 leerlingen en na doorontwikkeling of uitbreiding een bereik van minimaal 1000 leerlingen.
2. Scholen moeten een positieve achterstandsscore hebben (dus relatief veel leerlingen met een risico op achterstand), en de relatieve welvaart op wijkniveau moet lager zijn dan gemiddeld.
3. Er al een bestaand aanbod is van minimaal 2 uur per week extra activiteiten gericht op de brede ontwikkeling van kinderen.

Op basis van deze harde criteria lijken dus een heel aantal gebieden af te vallen. Op basis van een eerste grove scan komt de GKA tot onderstaande indeling. Op dit moment voert de GKA interviews met alle gebieden. De informatie daaruit is nodig om zeker te weten of gebieden wel of niet voldoen aan de criteria.

*Criteriën die
slag verspreken
Kwaliteit hier
alle gebieden
zoals 3 maanden
geheel bespreken*

Categorie	Beschrijving categorie	Aantal aanmeldingen in deze categorie
1.	De locaties* in deze categorie voldoen waarschijnlijk aan alle voorwaarden. Deze zijn het meest kansrijk als een van de 45 voorlopers.	40 locaties

Datum
31 mei 2022

2.	Deze locaties hebben inhoudelijk een goed programma voor een Rijke schooldag opgezet, maar voldoen waarschijnlijk niet aan alle bovengenoemde criteria.	42 locaties
3.	Deze locaties hebben een goede opzet voor een programma, maar zitten in een beginnende fase.	30 locaties
4.	Deze locaties voldoen niet aan de criteria, hebben geen duidelijke coalitie* en zijn geen starters. Dit zijn ook locaties die mogelijk deel uit kunnen maken van een andere coalitie.	20 locaties Afvallers

U heeft eerder gevraagd of we niet alle terechte aanvragen subsidie kunnen toekennen of dat we iets anders kunnen organiseren voor de afgewezen aanvragen. We hebben meerdere opties verkend:

1. Alle aanvragen subsidie toekennen, of alle aanvragen die aan de minimumeisen voldoen subsidie toekennen. Dit levert grote risico's op. Ten eerste omdat het niet rechtszeker is - je benadeelt daarmee de gebieden die zich niet hebben aangemeld omdat ze niet voldeden aan de eisen. Zij kunnen bezwaar maken. Ten tweede kennen we in dat geval aanvragen onrechtmatig toe. Dat kan problemen opleveren met de ADR. Deze risico's zijn nog groter als het gaat om gebieden die niet voldoen aan de minimumeisen. Bovendien is het voor de GKA nu niet haalbaar om meer dan 45 gebieden te ondersteunen. We raden dit dan ook sterk af.
2. In de beoordeling de minimumeisen iets bij te stellen, door bijv. ook aanvragen met een kleiner bereik mee te nemen. Dit kent dezelfde risico's als benoemd onder 1.
3. De afvallers later dit jaar alsnog subsidie toe te kennen of hen voorrang geven bij de volgende aanvraagronde. Hierbij geldt ook het risico t.a.v. rechtszekerheid. Door deze afvallers subsidie toe te zeggen voor later dit jaar of formeel voorrang te geven benadelen we andere gebieden, die zich wellicht ook hadden aangemeld als ze dit vooraf hadden geweten.

Voor al deze opties geldt bovendien dat er eerst zekerheid moet zijn over het beschikbare budget in 2023 voordat we formele uitspraken kunnen doen aan nieuwe gebieden. Hierover lopen nog de onderhandelingen met FIN. Deze opties raden wij dan ook sterk af. Als alternatief stellen wij het volgende voor:

Op basis van de aanvragen verdelen we de afvallers in verschillende categorieën. Voor elke categorie hebben we een alternatief aanbod, dat tegelijk met de afwijzende beschikking toegestuurd wordt. We denken hierbij aan:

1. Categorie 2 (coalities met een goed inhoudelijk programma maar die niet voldoen aan de minimumeisen voor leerlingaantal, aantal uren of relatieve welvaart op wijkniveau):
Met deze coalities gaan we in gesprek om te kijken hoe we hen kunnen ondersteunen richting de volgende tranche, zodat zij dan wel in aanmerking komen. Ook kijken we met hun input of de minimumeisen aangepast moeten

worden. Daarnaast bieden we deze coalities aan om al deel te nemen aan een deel van het programma gericht op kennisoverdracht- en deling.

2. Categorie 3 (coalities die in de beginnende fase zitten of nog geen goede coalitie hebben):

We wijzen hen op de mogelijkheid van de subsidieregeling voor 20 startende lokale coalities.

3. Categorie 4 (aanmeldingen van losse initiatieven of individuen die geen variant van een Rijke Schooldag zijn maar wel bijdragen aan het vergroten van kansengelijkheid):

Deze verwijzen we naar de relevante regelingen voor hun initiatief en/of de mogelijkheden om zich aan te sluiten bij de Gelijke Kansen Alliantie met een agenda, aansluiting bij één van de 45 voorloper-coalities, of ondersteuning zodat zij in een volgende tranche wel in aanmerking komen.

Na selectie van de (maximaal) 45 voorlopers starten we met het uitdenken en uitwerken van de regeling voor de volgende tranche. Hierbij moeten nog veel keuzes gemaakt worden, die ook afhankelijk zijn van het budget dat beschikbaar is in 2023. Op het moment dat het budget bekend is zullen we u een voorstel voorleggen voor de regeling voor de tweede tranche.

Werk voor (rekenen)
wellicht op de 3de
vragen subsidie voor?

Datum
31 mei 2022

→ Dit valt buiten de subsidie regeling behandelbaar als lokale 2e start fase
hebben aangevraagd

TER BESLUITVORMING

Aan: MPVO

Primair Onderwijs

Van

5.1.2.e

Datum

28 maart 2022

Referentie

32013033

Bijlagen

Rapport evaluatie indicator CBS
(link)

Extern OCW afgestemd

PO-raad

VNG en G4

nota

Periodiek onderhoud indicator onderwijsachterstanden
(basisscholen en gemeenten)

Aanleiding

Op 7 april jl heeft u in de beleidsstaf een toelichting gekregen op de indicatoren die in po, vo en (v)so worden gebruikt of worden ontwikkeld voor extra bekostiging van specifieke doelgroepen. In de beleidsstaf is besloten om naar minder indicatoren toe te gaan, namelijk naar een indicator voor kansengelijkheid en een (nog te ontwikkelen) prestatie-indicator op basis waarvan scholen die laag presteren extra bekostiging krijgen. Tegelijk met deze nota ontvangt u een nota over het proces naar deze beide indicatoren ('indicatoren specifieke doelgroepen').

De indicator voor kansengelijkheid op basis van de CBS-indicator zal per sector net iets anders uitwerken. De indicator voor po zal grotendeels een voortzetting zijn van de huidige 'CBS-indicator' voor po. Deze CBS-indicator wordt sinds 2019 gebruikt voor het verdelen van het budget voor onderwijsachterstanden onder basisscholen en gemeenten. Voor vo wordt momenteel een vergelijkbare indicator als in po ontwikkeld en voor het (v)so staat ontwikkeling van zo'n indicator mogelijk in de planning.

Onlangs is de huidige po-indicator voor onderwijsachterstanden herijkt.¹ Deze herijking betreft een periodieke actualisatie die terugkerend plaats vindt. Meer actuele gegevens over leerlingprestaties en achtergrondkenmerken zijn aan het achterliggende model toegevoegd. De herijking zorgt ervoor dat de indicator goed blijft aansluiten op huidige maatschappelijke ontwikkelingen.

Deze nota vraagt van u een besluit over invoering van de herijkte CBS-indicator voor po. Na invoering fungeert de herijkte po-indicator als basisindicator voor kansengelijkheid, waar de vo- en vso indicator op aansluiten. Invoering van de herijkte CBS-indicator voor po heeft geen invloed op het proces richting twee indicatoren (kansengelijkheid en prestaties).

We vragen uw akkoord op het voorstel om de herijkte po-indicator per 1 januari 2023 in te voeren. We verzoeken u om uiterlijk de eerste week van mei hierover een besluit te nemen. Wanneer dat later wordt, is invoering per 1 januari 2023 namelijk niet meer mogelijk.

¹ Het rapport is door het CBS inmiddels gepubliceerd: [Herijking onderwijsachterstandenindicator primair onderwijs 2021 \(cbs.nl\)](#)

Geadviseerd besluit

We adviseren om de herijkte indicator in te voeren op het moment dat ook de vereenvoudiging bekostiging po ingaat, namelijk op 1 januari 2023, het eerste moment waarop invoering mogelijk is. Scholen ontvangen vanaf 1 januari 2023 hun bekostiging *per kalenderjaar*, gebaseerd op een leerlingtelling dd 1 februari van het voorgaande jaar.

Door de vereenvoudiging bekostiging ontvangen scholen voor schooljaar '22/'23 maar voor vijf maanden (augustus t/m december) bekostiging. Deze bekostiging is inclusief het budget voor onderwijsachterstanden. Dat budget is nog gebaseerd op de huidige indicator. In januari 2023 zullen scholen hun bekostiging voor kalenderjaar 2023 ontvangen, incl. hun budget voor onderwijsachterstanden. Dat budget zal zijn gebaseerd op de herijkte indicator.

Gemeenten zullen de gevolgen van de herijkte indicator pas in 2024 merken. Hun bekostiging voor onderwijsachterstanden is namelijk gebaseerd op data van twee jaren. Concreet betekent dit dat de voorlopige beschikkingen voor 2024 (voor het onderwijsachterstandenbudget voor gemeenten) zullen zijn gebaseerd op de herijkte indicator.

Kernpunten

De herijking van de CBS-indicator leidt tot een verbetering en actualisatie van de CBS-indicator, en daarmee ook tot een betere verdeling van de middelen, die bovendien ook meer aansluit op de huidige samenleving. Dit pleit voor een snelle invoering. Het genoemde moment (1 januari 2023) is het eerste moment dat qua uitvoering mogelijk is. Tegelijk resteert er nu nog voldoende tijd tussen dit besluit en het moment dat scholen de daadwerkelijke wijziging in hun bekostiging zullen merken (januari '23). Dat geldt zeker voor gemeenten, die de gevolgen pas in januari 2024 zullen merken. Die tijd biedt de kans om scholen en gemeenten zo goed mogelijk te informeren over de verwachte herverdeeeffecten.

De aanpassingen in de herijkte indicator kunnen leiden tot wijzigingen in de achterstandsscores van scholen en gemeenten, en daarmee ook tot een wijziging in het budget dat scholen en gemeenten ontvangen voor onderwijsachterstanden. Het totaalbudget voor scholen en gemeenten blijft wel gelijk.

Het is dan ook belangrijk om bij invoering te kijken naar de herverdeeeffecten. Mochten die groot zijn, dan zou dat pleiten voor een overgangsregeling. Op basis van de huidige leerlingdata lijkt de omvang van de herverdeeeffecten relatief beperkt: ze wijken niet af van de fluctuaties die sowieso jaarlijks optreden, bijvoorbeeld door een verandering in de leerlingpopulatie van een school. De herijking van de indicator laat zien dat de achtergrondkenmerken van kinderen in de G4 iets verbeterd zijn, terwijl die buiten de G4 juist iets zijn verslechterd. Daardoor wordt het budget voor de G4 wat lager, ten gunste van het budget voor gemeenten in de regio. In de communicatie hierover zal wat

betreft de po-scholen, nauw worden samengewerkt met de PO-raad en wat betreft de gemeenten met de VNG en het Ondersteuningstraject gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid.

Toelichting verbetering en actualisatie indicator

De evaluatie heeft geleid tot een technische en inhoudelijke verbetering: de manier waarop ontbrekende data over het opleidingsniveau van ouders worden geschat, is verbeterd. Daarnaast is tijdens de evaluatie het achterliggende model geactualiseerd, doordat meer actuele data over de prestaties van leerlingen, hun intelligentie en hun achtergrondkenmerken zijn gebruikt. Een betere en meer actuele indicator zorgt ervoor dat de onderwijsachterstandsmiddelen beter worden verdeeld, en ook op een manier die meer aansluit op de huidige samenleving.

Toelichting herverdeeleeffecten scholen en gemeenten

De herverdeeleeffecten die we nu zien, wijken qua niet af van de jaarlijkse fluctuaties. Wel is het goed om te weten dat ook die jaarlijkse fluctuaties groot kunnen zijn (+/- €100.000).

Daarnaast past een voorbehoud bij de genoemde bedragen. De berekening is namelijk gebaseerd op leerlingdata van 1 okt. 2021, terwijl de herijkte indicator zal zijn gebaseerd op leerlingdata van 1 febr. 2022. Bovendien zijn de achterstandsscores (de huidige en de herijkte) gestandaardiseerd, om ze te kunnen vergelijken.

De herverdeeleeffecten voor de scholen volgen een normaalverdeling:

- 61% van de scholen (3.882) zien geen herverdeeleeffect;
- 23% van de scholen (1.500) krijgt een hoger budget;
- 16% van de scholen (1.068) krijgt een lager budget, over het algemeen een klein bedrag. Het gemiddelde bedrag bij scholen die er op achteruitgaan, is wel iets groter dan het bedrag dat scholen er op vooruit gaan.

Kijkend naar de uitersten:

- drie scholen gaan er meer dan €100.000 op achteruit, namelijk tussen €114.400 en €118.220.
- drie scholen gaan die er meer dan €70.000 op vooruit, namelijk tussen €72.600 en €79.800.

De herverdeeleeffecten voor gemeenten zijn schever verdeeld dan bij scholen, doordat de omvang van drie gemeenten van de G4 fors afwijkt van de overige gemeenten. Drie van de vier G4 gemeenten (R'dam, A'dam en Den Haag) gaan er qua bedrag veel op achteruit, maar zij ontvangen naar verhouding ook een groot bedrag voor onderwijsachterstanden, namelijk tussen de 43 en 53 miljoen.

Percentueel gezien gaan deze drie gemeenten er niet opvallend veel op achteruit:

- Rotterdam ontvangt €2.140.050 (-4%) minder
- Amsterdam ontvangt €1.678.600 (-4%) minder en
- Den Haag ontvangt €1.412.400 (-3%) minder.

Andere gemeenten zien een grotere achteruitgang, bijvoorbeeld:

- Capelle a/d IJssel ontvangt €322.200 (-11,5%) minder
- Barneveld ontvangt €153.000 (-11%) minder
- Den Bosch ontvangt €288.600 (-6,7%) minder.

Toelichting

Krachtenveld

De Kamer is destijds uitgebreid meegenomen in de totstandkoming van de CBS-indicator en bij besluitvorming over de verdeelsystematiek. Bij invoering in 2019 was te zien dat vooral de G4 er behoorlijk op achteruit gingen qua budget, terwijl de regio's er op vooruit gingen. Reden is dat het opleidingsniveau van ouders veel zwaarder meetelt en lage opleidingsniveaus zijn ook buiten de G4 aan de orde. Voorheen kregen de grote steden extra budget alleen om het feit dat een kind in een grote stad woont. Het CBS heeft aangetoond dat de thuissituatie van een kind meer voorspellende waarde heeft voor achterstand dan de leefomgeving (stad/platteland)

De evaluatie is toegelicht en besproken met de PO-raad, de VNG en de G4. Inhoudelijk konden de PO-raad en de VNG zich goed vinden in de herijkte indicator. De PO-raad had vooral zorg over scholen die er ditmaal behoorlijk op achteruit lijken te gaan. Met de PO-raad en de VNG is afgesproken dat we als OCW met hen gezamenlijk optrekken wat betreft de communicatie over de invoering van de herijkte indicator en de financiële gevolgen daarvan.

De G4 reageerden kritisch. Hun beeld is dat de achterstanden door corona alleen maar groter zijn geworden, waardoor een teruggang in onderwijsachterstanden-bekostiging als zeer vreemd wordt ervaren. (Iets) minder middelen voor hen zal er volgens hen toe leiden dat er minder voorschoolse educatie kan worden geboden. Hierbij zijn twee zaken op te merken. Allereerst krijgen scholen voor corona-achterstanden extra middelen via het NP Onderwijs. 'Achterstandsscholen' krijgen bovendien nog wat meer NPO-middelen. Daarnaast is het goed om te weten dat de indicator wordt gebruikt om het beschikbare budget voor onderwijsachterstanden zo goed mogelijk te verdelen onder scholen en gemeenten. Met de indicator komt het geld terecht bij de kinderen met het grootste risico op achterstand.

Inhoudelijk

Scholen en gemeenten krijgen extra budget voor het voeren van onderwijsachterstandenbeleid. In totaal ging het in 2021 om ca. € 332 miljoen voor scholen en ca. € 520 miljoen voor gemeenten, waarvan het grootste deel wordt besteed aan voorschoolse educatie. Scholen en gemeenten krijgen alleen geld voor de groep kinderen die behoren tot de groep kinderen die behoort tot de 15% met het grootste risico op achterstand.

Datum
28 maart 2022

Door CBS is een indicator ontwikkeld waarmee berekend kan worden in welke mate een leerling in het regulier basisonderwijs een risico op achterstand loopt. Daarvoor gebruikt het CBS diverse data over achtergrondkenmerken, zoals het opleidingsniveau van de ouders, hun land van herkomst, en eventuele deelname aan schuldsanering.

Elk jaar opnieuw berekent het CBS deze scores, die vervolgens worden opgeteld per school en per gemeenten. Doordat er wijzigingen optreden in de school/gemeentepopulatie, fluctueren die scores per jaar. Vooral scholen hebben te maken met deze jaarlijkse fluctuaties. Voor gemeenten spelen de fluctuaties iets minder, omdat in de verdeelsystematiek voor gemeenten, wordt uitgegaan van de data van twee jaren.

De manier waarop ontbrekende data over het opleidingsniveau van de ouders is verbeterd, en ook is mate waarin welk land van herkomst meetelt, iets gewijzigd. Landelijk is bijvoorbeeld te zien dat het gemiddelde opleidingsniveau van ouders iets stijgt. Wanneer een kind een vader heeft die alleen basisonderwijs heeft afgerond, weegt dit daarom iets zwaarder dan voorheen.